

Wmo beleidsplan 2012 – 2015

Gemeente Smallerland

JUNI 2012

Inhoud

- Inleiding
- Procesbeschrijving
- Visie en Uitgangspunten
- Samenhang decentralisaties en Wmo beleid
- Ambitie 1: De gemeente Smallerland investeert in weerbare, actieve en gezonde generaties
- Ambitie 2: Inwoners worden snel en goed ondersteund bij het vinden van een passend antwoord op hun vraag
- Ambitie 3: Inwoners voelen zich prettig en veilig in onze gemeente en gebruiken en/of bieden ondersteuning die nodig is
- Ambitie 4: De kwetsbare groepen in de gemeente zijn minimaal van omvang. Daar waar ze er wel zijn kennen en ondersteunen we ze
- Randvoorwaarden
- Financiën en organisatie
- Monitoring en evaluatie
- Wmo adviesraad

Bijlagen:

- Acties 2012-2015
- Financiën Wmo 2012-2015
- Beschrijving decentralisaties
- Cijfers en feiten
- Verklaring afkortingen

Inleiding

De Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo)

Op 1 januari 2007 is de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) ingevoerd. Deze wet maakt gemeenten verantwoordelijk voor de maatschappelijke ondersteuning van mensen, met als doel dat mensen, ongeacht of zij een beperking hebben, mee kunnen doen aan de samenleving en zelfredzaam kunnen zijn. Met de invoering van de Wmo heeft de ontwikkeling naar een samenleving waarin 'gewoon' meedoen centraal staat een wettelijke basis gekregen. Een streven dat aansluit bij de werkwijze van de gemeente Smallingerland; binnen elk beleidsterrein streeft de gemeente er naar om regulier beleid zo vorm te geven dat het voor iedereen passend is. Alleen waar dit beleid onvoldoende aan de belangen van kwetsbare groepen tegemoet komt, is bijzonder beleid op zijn plaats. Met de Wmo is ook de stap gemaakt van verzorging naar ondersteuning om te kunnen participeren. De Wmo is gebaseerd op het compensatiebeginsel waarbij de beperkingen die burgers ervaren en niet door henzelf kunnen worden opgelost, worden gecompenseerd. De Wmo schrijft voor dat gemeenten vierjaarlijks (met ingang van 1 januari 2008) een beleidsplan vaststellen waarin zij aangeven hoe zij de maatschappelijke ondersteuning in hun gemeente voor die periode vormgeven.

Eerste beleidsperiode 2008-2011

De visie van de gemeente Smallingerland op de Wmo en de wijze waarop we in onze gemeente invulling geven aan het compensatiebeginsel is vastgelegd in het Wmo beleidsplan 2008 – 2011 'Werken aan een sterke samenleving'.

Het eerste Wmo beleidsplan, geschreven in 2007 vlak voor de daadwerkelijke inwerkingtreding van de Wmo, was vooral gericht op het integreren van tot dan toe gescheiden domeinen en op de inhoudelijke en organisatorische vormgeving van de nieuwe taken van de gemeente. De uitvoering van de geformuleerde doelstellingen in het Wmo beleidsplan 2008 - 2011 zijn jaarlijks geëvalueerd (2008, 2009 en 2010). Wat opvalt in deze evaluaties is dat de invoering van de Wmo in Smallingerland soepel verlopen is en dat er in deze eerste beleidsperiode al ontzettend veel bereikt is op het terrein van maatschappelijke ondersteuning. De klanttevredenheidsonderzoeken hebben aangetoond dat inwoners tevreden waren over de wijze waarop we de Wmo hebben uitgevoerd. Wat echter ook opvalt, is dat de integraliteit van de geformuleerde doelstellingen niet optimaal was. De meeste doelstellingen waren op projectniveau beschreven en uitgevoerd zonder nadrukkelijk de samenhang te benoemen.

Beleidsperiode 2012-2015

Inmiddels zijn we vier jaar verder. Er is veel veranderd, veel ervaring opgedaan, veel partnerschappen ontwikkeld. Er komen ook grote uitdagingen aan in de vorm van nieuwe taken, nieuwe cliëntgroepen en krimpende budgetten. Dat maakt het noodzakelijk om in dit tweede Wmo beleidsplan, meer dan vier jaar geleden, een integrale aanpak te kiezen. Deze integrale aanpak uit zich onder andere in de opzet van het nieuwe beleidsplan: de negen prestatievelden zijn als indeling losgelaten. Daarvoor in de plaats zijn vier overstijgende ambities gekomen. De ambities geven weer wat de gemeente Smallingerland in het brede sociaal maatschappelijke domein wil bereiken op de lange termijn.

De visie die vier jaar geleden is geformuleerd, is nog steeds van kracht. De wijze waarop we aan de realisatie van deze visie werken, zal echter meer integraal opgepakt worden en meer getoetst worden aan het oorspronkelijke karakter van de Wmo. Uitgangspunt is de verantwoordelijke Smallingerlander die zelf regie voert over zijn leven en de gemeente die dit stimuleert. Niet zorgen voor, maar zorgen dat. Dit vraagt om een omslag in denken en doen.

We zullen als gemeente meer dan ooit verbindingen moeten gaan leggen en het vraagt van burgers en organisaties een bijgestelde rol.

Met hierbij de nuancerende kanttekening dat zelfregie voeren niet per definitie mogelijk is voor alle inwoners. De mensen die dit vanwege hun beperking niet kunnen, zullen hierin op de juiste wijze ondersteund moeten worden.

Leeswijzer

In 2011 is de startnotitie Wmo beleidsplan 2012 – 2015 vastgesteld. De startnotitie was het startpunt om tot een nieuw Wmo beleidsplan te komen. In deze startnotitie zijn de uitgangspunten voor het nieuwe Wmo beleidsplan beschreven. Deze uitgangspunten zijn de pijlers van het nieuwe Wmo beleidsplan.

Ambities

Het nieuwe Wmo beleidsplan 2012 – 2015 is opgebouwd aan de hand van vier centrale ambities. Het ambitieniveau is dusdanig dat dit niet in een periode van vier jaar gerealiseerd kan worden. De ambities reiken verder dan de beleidsperiode 2012 – 2015 en zullen ook in de jaren daarna van kracht zijn.

Doelstellingen

Onder iedere ambitie zijn diverse doelstellingen op strategisch niveau geformuleerd. Deze doelstellingen zijn opgesteld voor de komende vier jaar. In de komende beleidsperiode zal de gemeente door middel van deze doelstellingen werken aan de geformuleerde ambities.

Acties

Vervolgens is in de bijlage per ambitie een overzicht met operationele doelen en acties opgenomen. Dit uitvoeringsprogramma is een groeidocument. Niet alle acties kunnen vier jaar vooruit worden bedacht en gepland. Tevens is er met een dynamisch uitvoeringsprogramma ruimte om succesvolle inzet uit te breiden en acties die niet direct leiden tot het behalen van de gestelde doelstellingen weer te beëindigen. Het uitvoeringsprogramma is toegevoegd om een beeld te krijgen van de weg naar het bereiken van de doelstellingen.

Figuur 1

Procesbeschrijving

Dit Wmo beleidsplan 2012-2015 is in een aantal stappen tot stand gekomen.

Startnotitie

Voor een helder en eenduidig kader is door college en gemeenteraad in het najaar 2011 de startnotitie Wmo 2012-2015 vastgesteld. Deze startnotitie beschrijft de visie, de uitgangspunten en de belangrijke demografische, maatschappelijke en politieke ontwikkelingen voor de nieuwe periode van het Wmo beleid. In de startnotitie is inzicht gegeven in het proces om te komen tot nieuw beleid. De startnotitie is voorzien van een reactie van de Wmo adviesraad en geldt als leidraad voor dit Wmo beleidsplan 2012-2015.

Consultatie werkveld

Vanuit de startnotitie is gewerkt aan de formulering van ambities en doelstellingen. In januari 2012 zijn burgers en betrokken organisaties geraadpleegd over deze ambities. Tijdens twee werkveldbijeenkomsten en één avond voor alle burgers hebben ruim 400 personen informatie ontvangen over de ambities en is discussie gevoerd over de toekomst van de Wmo. Daarnaast zijn inwoners in de gelegenheid gesteld om digitaal (www.praatendenkme.nl) reactie te geven op de nieuwe richting van de Wmo. Naast ruim 300 reacties op de stellingen zijn een tiental emails binnengekomen met vragen, suggesties en opmerkingen. In deze fase is tevens een opiniërende bijeenkomst voor de gemeenteraad georganiseerd. Hoewel niet iedere deelnemer zijn of haar reactie letterlijk terug zal vinden, zijn bij de uiteindelijke uitwerking van het beleidsplan de reacties waar mogelijk verwerkt.

Wmo beleidsplan 2012-2015

Eindresultaat van de bovenstaande stappen is dit Wmo beleidsplan 2012-2015. De ambities en doelstellingen zijn getoetst aan de uitgangspunten van de startnotitie. De uitwerking van de acties is concreet en sluit aan bij de praktische inzet voor de komende vier jaar. Op enkele thema's verschijnen separate uitvoeringsplannen in een later stadium. Dit kan zowel te maken hebben met de omvang van het thema dan wel met de planning en looptijd van huidige programma's. Het Wmo beleidsplan 2012-2015 is net als de startnotitie destijds, voorzien van een reactie van de Wmo adviesraad inclusief de collegestandpunten daarover.

Veranderingsproces

Na besluitvorming over het Wmo beleidsplan 2012-2015 start de uitvoeringsfase. Hierin is nadrukkelijk aandacht voor het veranderingsproces om volledig via de nieuwe uitgangspunten te kunnen gaan werken. De looptijd van vier jaar zal hier een aanzet toe geven. Het zal daarna nog meerdere beleidsperiodes duren om een blijvende cultuur- en mentaliteitsverandering te realiseren.

Visie

De gemeente Smallingerland heeft in het eerste Wmo beleidsplan 2008 - 2011 'Werken aan een sterke samenleving' de visie op de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) geformuleerd. Volledig in de lijn met deze visie geldt voor het beleidsplan 2012-2015 de volgende geactualiseerde visie als leidraad:

"Smallingerland is een gemeente waarin mensen zo zelfstandig mogelijk kunnen functioneren, waar iedereen op zijn of haar manier een bijdrage levert aan de lokale samenleving en waar mensen naar elkaar omkijken. De gemeente Smallingerland heeft een samenleving voor ogen waarin mensen wel van elkaar verschillen, maar desondanks zoveel mogelijk dezelfde kansen en mogelijkheden hebben.

Smallingerland is een gemeente waar ook ouderen en mensen met een beperking kunnen sporten, winkelen en vrijwilligerswerk kunnen verrichten en zij niet hoeven te vereenzamen. Een gemeente waar ontwikkelingsachterstanden en schooluitval worden aangepakt en waar mensen elkaar helpen als dat nodig is. Een gemeente waar zoveel mogelijk inwoners vrijwilligerswerk en mantelzorg verrichten en waar altijd een beroep gedaan kan worden op professionele ondersteuning als dat nodig is.

Smallingerland is een gemeente waar alle burgers binnen hun eigen mogelijkheden en op hun eigen wijze meedoen aan de samenleving. Iedereen die een bijdrage levert aan de maatschappij in de vorm van werk, een opleiding, vrijwilligerswerk of mantelzorg, maakt deel uit van sociale verbanden, heeft iets om trots op te zijn en krijgt de kans om zich te ontplooiën."

Uitgangspunten

In de startnotitie zijn de volgende uitgangspunten vastgesteld voor de uitwerking van de maatschappelijke ondersteuning in de komende vier jaar¹.

1. Eigen kracht

Eigen kracht is wat iedere inwoner zelf in staat is te doen of kan organiseren om mee te doen in de samenleving. Daarnaast legt medeverantwoordelijkheid de verbinding naar die samenleving. Wat kun je voor elkaar doen, zowel in eigen kring als in de bredere samenleving. Bij het compenseren van beperkingen is het de rol van de gemeente om inwoners te stimuleren de regie in eigen hand te nemen en/of te houden. De gemeente zoekt samen met inwoners naar oplossingen en spreekt mensen daarbij aan op de verantwoordelijkheid voor het eigen leven met nadruk op dat wat men wel kan of kan organiseren vanuit de persoonlijke situatie.

---

¹ Een uitgebreide beschrijving van de uitgangspunten van het Wmo beleidsplan 2012 – 2015 vindt u in de Startnotitie Wmo beleidsplan

2. Resultaatgericht

Het compensatiebeginsel van de Wmo vraagt om maatwerk van de gemeente. Het compenseren van een beperking in het meedoen aan de samenleving kan per situatie en per persoon sterk verschillen. De oplossing die gevonden wordt, dient aan te sluiten bij de individuele situatie van de burger en moet leiden tot een gewenst resultaat. Dus bij gelijke beperkingen kunnen verschillende oplossingen gevonden worden die leiden tot een passend resultaat. Om inwoners met een vraag, wens of probleem rondom deelname aan de samenleving resultaatgericht te kunnen ondersteunen, vindt een gesprek plaats tussen inwoner en professional (vraagverheldering). Vervolgens zijn vier typen oplossingen mogelijk: eigen kracht, sociale omgeving, algemene voorzieningen en individuele voorzieningen. Alle vormen van ondersteuning, of een combinatie ervan, worden aan de orde gesteld om te komen tot een oplossing c.q. resultaat.

3. Algemeen aanbod voorzieningen

Algemeen toegankelijke voorzieningen bieden perspectief om zelfredzaamheid en maatschappelijke deelname te stimuleren. Een breed laagdrempelig aanbod geeft keuzevrijheid aan inwoners en kan hen stimuleren om op eigen kracht en zelfstandig beperkingen te compenseren. De ontwikkeling en innovatie van algemeen aanbod heeft een preventieve werking richting complexere ondersteuningsvragen.

4. Preventie

Voorkomen is beter dan genezen. Met een zorgzame samenleving waarin ruimte is voor eigen initiatief ontstaat veerkracht en worden problemen voorkomen die mensen niet zelf op kunnen lossen. Als er hulp nodig is, dient deze zo vroeg en dichtbij mogelijk te worden geboden. Naast algemene gezondheidspreventie is vanuit de Wmo specifieke preventieve aandacht voor jeugd (Centrum voor Jeugd en Gezin), mantelzorgers en kwetsbare groepen.

5. Samenhang

Maatschappelijke ondersteuning richt zich niet alleen op het terrein van wonen, welzijn en zorg, maar heeft ook raakvlakken met gezondheid, sport, inrichting van openbare ruimte en jeugdbeleid. Het realiseren van doelstellingen binnen de Wmo vraagt om een koppeling met relevante beleidsterreinen. Om inwoners centraal te stellen is de inzet om de veelheid aan oplossingen die de afgelopen jaren voor specifieke doelgroepen gecreëerd zijn te reduceren tot een beperkt aantal vaste structuren. Een wijk- en dorpsgerichte basisstructuur zorgt voor een duidelijke toegang tot ondersteuning en de stroomlijning van hulp om versnippering te voorkomen.

Opbrengst uitgangspunten

Toepassing van deze uitgangspunten leidt tot een situatie waarin burgers centraal staan en vanuit eigen kracht een bijdrage leveren aan de samenleving. Daar waar zij beperkingen tegenkomen om te participeren voorziet een samenhangend aanbod in de benodigde compensatie van deze beperkingen.

Samenhang decentralisaties en Wmo beleid

In de uitvoeringsperiode van dit Wmo beleid (2012-2015) krijgt de gemeente te maken met een aantal ontwikkelingen op sociaal maatschappelijk gebied, te weten:

1. Wet werken naar vermogen (WWNV)
2. Decentralisatie van de extramurale begeleiding AWBZ naar Wmo
3. Transitie Jeugdzorg
4. Invoering passend onderwijs

Nadere informatie over deze ontwikkelingen is opgenomen in bijlage 3 van dit Wmo beleidsplan.

Hoewel de exacte uitvoering van deze wijzigingen nog niet bekend is, is wel duidelijk dat er een nadrukkelijke samenhang is tussen het te voeren Wmo beleid en de effecten van deze wijzigingen op onze inwoners. Gedetailleerde uitvoeringsplannen van de decentralisaties/ stelselwijzigingen zijn nog niet gereed, mede doordat besluitvorming van het rijk nog gaande is. Vooruitlopend zijn hieronder mogelijke effecten en kansen van de ontwikkelingen beschreven. Bij de uitvoering van de hierboven genoemde ontwikkelingen zijn de uitgangspunten van het Wmo beleid leidend. De gemeentelijke uitvoeringsplannen van de WWNV, de begeleiding AWBZ en de jeugdzorg zijn derhalve toetsbaar aan de uitgangspunten van de Wmo.

Doelgroepen

De Wmo is een brede participatiewet en in die zin zijn alle burgers van de Gemeente Smallerland 'doelgroep' van de Wmo. Bovendien, als gevolg van de bovengenoemde ontwikkelingen wordt de gemeente verantwoordelijk voor een aantal nieuwe taken waarvan specifieke doelgroepen gebruik van maken. Op dit moment wordt een inventarisatie gemaakt van het aantal verwachte (nieuwe) cliënten voor de gemeente Smallerland. Voor de functie begeleiding wordt dit aantal geschat op 1000 à 1500 nieuwe Wmo cliënten. Deze schatting is gebaseerd op cijfers van het Zorgkantoor, CIZ en CAK. Concrete cijfers over het aantal cliënten dat een beroep zal doen op de gemeentelijke jeugdzorg zijn nog niet bekend.

Effecten

De invoering van bovenstaande ontwikkelingen zal een aantal maatschappelijke en financiële effecten hebben waar we binnen het Wmo beleid ook rekening mee moeten houden. Hieronder een (beperkt) overzicht van mogelijke effecten en/of bedreigingen.

Wet Werken naar Vermogen

- De gemeente heeft minder re-integratiemiddelen dan voorheen beschikbaar om te investeren in mensen zodat zij zich kunnen ontwikkelen om weer aan de slag te gaan op de arbeidsmarkt. Ook voor het aanbieden van WSW-dienstbetrekkingen komt veel minder geld beschikbaar.
- Om mensen te laten participeren op de arbeidsmarkt wordt het contact met werkgevers en een goede aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt zowel lokaal als regionaal nog belangrijker.
- Door een beperktere toegang tot de Wajong en de WSW, is de verwachting dat het aantal mensen met een bijstandsuitkering licht zal stijgen. Tegelijk zal de zogenaamde huishoudtoets een dempend effect kunnen hebben op het aantal bijstandsuitkeringen. De verwachting is dat de huishoudens die dit treft, meer dan nu, een ondersteuningsvraag in het kader van de Wmo zullen stellen.

Extramurale Begeleiding AWBZ

- Er komt een bezuiniging van 5% op het beschikbare budget voor begeleiding. Rekening houdend met de toenemende organisatiekosten zal er ongeveer 10 à 15 % minder budget zijn. De gemeente zal de begeleiding mede hierom anders moeten inrichten dan nu het geval is onder de AWBZ. Voor een deel van de mensen die nu begeleiding ontvangt betekent dit dat de vorm waarin zij straks begeleiding krijgt anders is dan zij nu gewend is. Voor een groot deel van de mensen zal echter begeleiding op dezelfde wijze moeten worden voortgezet omdat gespecialiseerde hulp noodzakelijk blijft.
- Een deel van de mensen zal te maken krijgen met de effecten van andere maatregelen, zoals de door het Rijk voorgenomen scheiding van wonen en zorg, hogere eigen bijdragen voor de AWBZ en de IQ maatregel waardoor zwakbegaafden niet meer op basis van hun IQ in aanmerking komen voor AWBZ zorg. Zij zullen wellicht een beroep op de Wmo gaan doen. Door bezuinigingen in het kader van Passend Onderwijs zal waarschijnlijk ook het onderwijs een beroep doen op de gemeente voor individuele begeleiding van kinderen en gezinnen.
- Op dit moment is de tendens dat het CIZ steeds minder indicaties ZZZ 1 en ZZZ 2 afgeeft. Hiervoor in de plaats worden extramurale indicaties afgegeven. De verwachting is dat dit in de toekomst ook ZZZ 3 indicaties plaats zullen gaan maken voor extramurale indicaties. Door de decentralisatie van de extramurale begeleiding, betekent dit een toename van het aantal Wmo indicaties (huishoudelijke verzorging en begeleiding) dat op de gemeente afkomt. Hierdoor zullen de Wmo uitgaven stijgen.

Jeugdzorg

- De huidige provinciale en regionale overlegstructuren en besluitvormingstrajecten kunnen een belemmering gaan vormen voor een efficiënte en effectieve inrichting van de lokale jeugdzorg. Op onderdelen zal de gemeente regionaal of provinciaal sturing moeten geven, afspraken moeten maken, zorg moeten inkopen. Op dit moment hebben de meeste overlegstructuren geen status en is er in de besluitvormingstrajecten geen sprake van mandaat. Iedere gemeente neemt haar eigen besluiten. Dat is niet alleen tijdrovend maar zal het ook heel moeilijk maken eenduidige afspraken te maken met bijv. zorgaanbieders.
- Er is sprake van een door het Rijk opgelegde efficiencykorting waardoor voor het (huidige) volume aan jeugdzorg voor gemeenten minder structurele financiële middelen ter beschikking komen dan momenteel beschikbaar zijn.
- Er bestaat nog onzekerheid over de verdeelsleutel van de aan gemeenten toe te kennen middelen.
- De gefaseerde decentralisatie kan voor gezinnen waarin meerdere vormen van ondersteuning en/of behandeling nodig zijn, een periode van onoverzichtelijkheid en slechte afstemming opleveren. Omdat een deel van de ondersteuning en/of behandeling dan al via de gemeente loopt en een deel ervan nog niet.

Passend Onderwijs

- De schoolbesturen zullen minder middelen ontvangen dan in de huidige situatie. Er zal met minder geld veel meer moeten worden gedaan.
- Bestaande, soms al decennia bestaande verbanden vallen weg, terwijl de huidige infrastructuur aan voorzieningen is afgestemd op die verbanden. Dit kan bedreigend zijn voor onder andere het speciaal basisonderwijs.
- Er kan als een reactie op de eigen financiële verantwoordelijkheid voor zorgleerlingen druk op scholen ontstaan om kinderen zelf op te vangen terwijl zij daar niet toe in staat zijn.
- Door de aanscherping van de toelating tot de MBO opleidingen en de vorming van de entree opleidingen zal het aantal leerlingen waarvoor begeleiding nodig is gericht op de toeleiding naar de arbeidsmarkt sterk stijgen.

- Veel van de problematiek binnen de scholen heeft een provinciale/regionale component en kan alleen provinciaal/regionaal opgelost worden. Hiervoor is op het niveau van de gemeente geen passend overlegorgaan.
- Het is te verwachten dat veel kwetsbare gezinnen, maar ook het onderwijs, te maken krijgen met gestapelde bezuinigingen. Daardoor zal op meerdere gebieden minder steun voorhanden zijn wat de urgentie van een gezamenlijke aanpak nog eens onderstreept.

Kansen voor integraliteit

Ondanks de hierboven geschetste effecten en mogelijke bedreigingen, ziet de Gemeente Smallingerland bovenstaande ontwikkelingen als een kans om door meer lokaal en individueel maatwerk de zelfredzaamheid en participatie van onze burgers te vergroten. De uitvoering van deze ontwikkelingen zal in Smallingerland uitdrukkelijk worden gekoppeld aan de vier geformuleerde ambities van het Wmo beleid. De ambities en de doelstellingen van het Wmo beleidsplan bieden volop ruimte voor een integrale aanpak waarbij voortdurend gezocht zal worden naar goede ondersteuningsvormen zodat de burgers van Smallingerland volop kunnen blijven meedoen aan en in de Smallingerlandse samenleving.

Door een goede afstemming en integrale aanpak van de decentralisaties en de Wmo ziet de Gemeente Smallingerland mogelijkheden om voor veel burgers 'het kastje naar de muur' effect op te kunnen heffen. Het biedt de gemeente de kans de vraag van een burger integraal te behandelen. Het biedt de gemeente kansen om zorg en ondersteuning dicht bij de burger te organiseren en te regisseren.

Ambitie 1

De gemeente Smallerland investeert in weerbare, actieve en gezonde generaties

"Voorkomen is beter dan genezen, toch?"

Inwoners van onze gemeente vormen met elkaar de samenleving. Hoe meer inwoners zelf en met elkaar regelen en organiseren, hoe sterker de samenleving en de samenhang daarin is. De gemeente Smallerland wil investeren in activiteiten die ertoe leiden dat meer inwoners een actief, weerbaar en gezond leven kunnen leiden. Investeren in weerbare, actieve en gezonde generaties leidt tot meer zelfredzame burgers.

Fysieke en mentale gezondheid zijn het fundament van persoonlijk welbevinden en de kwaliteit van onze samenleving. Welvaart heeft ons een langer en comfortabeler leven gebracht, maar heeft ook gezorgd voor uitval van mensen in het arbeidsproces, mensen die over- of verkeerd consumeren en jongeren die langs de lijn staan. De sociaal economische gezondheidsverschillen zijn in de afgelopen jaren enorm toegenomen. Bovendien hebben mensen, als gevolg van het feit dat ze ouder worden, meer ongezonde levensjaren.

Een goede gezondheid staat voor veel mensen bovenaan op hun lijst van geluksfactoren. Voor een gezond leven zijn zinvolle participatie in de samenleving, een gezonde levensstijl en goede zorg nodig. Weerbaarheid kan een belangrijke bijdrage leveren aan het voorkomen van grensoverschrijdend gedrag en geweld.

Er bestaat geen eenduidige definitie van kwetsbare groepen. Daarvoor zijn de factoren die kwetsbaarheid veroorzaken te divers. Wel is er een aantal factoren te noemen dat het risico op kwetsbaarheid vergroot; onder andere laag opleidingsniveau, laag inkomen, psychische en lichamelijke fragiliteit en geen of een beperkt sociaal netwerk.

Op basis van deze risicofactoren zijn bepaalde groepen aan te wijzen die vaak als kwetsbaar worden beschouwd. Denk hierbij aan mensen met een lichamelijke beperking, met chronisch psychische problemen, met psychosociale en materiële problemen of met meervoudige problematiek.

Onze gemeente kent ten opzichte van andere Friese gemeenten een relatief groter aantal potentieel kwetsbare inwoners. Het aantal vroegtijdig schoolverlaters is percentueel hoger, er zijn relatief veel laagopgeleide mensen, er zijn gemiddeld meer inwoners met chronische aandoeningen², er komt bovengemiddeld veel huiselijk geweld voor en ook het aantal mensen in een uitkeringssituatie is in onze gemeente is hoger dan gemiddeld³.

In de komende beleidsperiode willen we ons als gemeente vooral richten op het voorkomen en beperken van kwetsbaarheid door actief in te zetten op preventie. Preventie helpt inwoners om actief gezond te blijven en voorkomt gezondheidsproblemen. In eerste instantie stelt dit onze inwoners in staat om zo prettig en zorgeloos mogelijk te leven. Daarnaast ligt er een maatschappelijk belang in preventie: het helpt zwaardere vormen van zorg en begeleiding te voorkomen.

---

² Uit onderzoek van NIVEL 2009 en LINH 2008/CBS 2009 blijkt dat: het aantal mensen met een chronische aandoening in Smallerland boven het landelijk gemiddelde ligt, de comorbiditeit en multimorbiditeit is in Smallerland hoger dan gemiddeld en alle ziekteclusters zijn hoger dan gemiddeld.

³ Voor aantallen en percentages zie bijlage Feiten en Cijfers

Door inwoners te stimuleren en uit te nodigen om een gezond en actief leven te leiden binnen de eigen mogelijkheden (door betaald werk, opleiding, sport, vrijwilligerswerk, burenhulp) ontstaat een samenleving waar iedereen op zijn of haar manier een bijdrage levert.

Inwoners die door omstandigheden toch in een kwetsbare positie terecht zijn gekomen, ondersteunen we bij het ontdekken van hun eigen kracht zodat hun weerbaarheid vergroot en zij zelf weer verantwoordelijkheid kunnen nemen voor hun eigen leven. Als er hulp nodig is, willen we deze zo vroeg en dichtbij mogelijk bieden. Het doel dat we daarmee voor ogen hebben is dat mensen zo snel mogelijk op eigen kracht verder kunnen en dat overbelasting op zowel fysiek als mentaal gebied voorkomen wordt. Jongerenwerk en opbouwwerk richt zich vooral op groepen of delen van buurten of dorpen die zich minder goed redden in de samenleving.

Gezond en actief

Het lokaal gezondheidsbeleid is gericht op het bevorderen van een gezonde leefstijl. Een goede gezondheid draagt bij aan een actieve deelname aan de samenleving. Het is daarom belangrijk dat mensen positieve keuzes kunnen maken voor wat betreft hun eigen gedrag en invloed kunnen uitoefenen op hun sociale en fysieke omgeving.

Als onderdeel van een actieve leefstijl is sport en bewegen naast leuk om te doen, ook goed voor de gezondheid en gaat het bewegingsarmoede tegen. Sport brengt integratieprocessen op gang en bevordert participatie van de bevolking en is een nuttige manier van vrijetijdsbesteding, waaraan vele mensen actief en/ of passief plezier beleven. Voldoende beweging biedt tevens bescherming tegen depressies en psychische stoornissen.

In de komende beleidsperiode zal zowel mede vanuit het gemeentelijk sportbeleid als gezondheidsbeleid integraal aan onderstaande Wmo doelstellingen gewerkt worden.

Doelstellingen

- We stimuleren inwoners van onze gemeente meer te bewegen en te sporten om de fysieke en psychische weerbaarheid te vergroten.
- Voor- en naschoolse voorzieningen en scholen geven inhoud aan (school)gezondheidsbeleid.

Kansen voor kinderen en jongeren

Als het gaat om investeren in actieve, gezonde en weerbare generaties ligt de basis bij kinderen. "Investeren in de toekomst is investeren in de jeugd".

Als het gaat om kansen voor kinderen en jongeren bevat de Wmo het prestatieveld: op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen met problemen met opgroeien en van ouders met problemen met opvoeden. Dit wordt vormgegeven vanuit het Centrum Jeugd en Gezin (CJG).

Als het gaat om kansen voor kinderen en jongeren is het in 2008 vastgestelde Jeugdbeleid (Nota Jong) leidend. Naast de hierin geformuleerde doelstellingen is een aantal doelstellingen weergegeven dat een specifieke bijdrage levert aan bovengenoemde ambitie. Deze doelstellingen sluiten aan bij recente ontwikkelingen zoals de realisatie van het CJG en de aankomende stelselherzelingen jeugdzorg en passend onderwijs.

Kinderen en jongeren kunnen hun talenten ontwikkelen als zij in hun directe omgeving veiligheid, steun en stimulans ondervinden. In Smallerland groeien de meeste kinderen onder goede omstandigheden op. Maar er is ook een groep die op jonge leeftijd al veel belemmeringen in hun dagelijks leven ervaart.

Door preventieve activiteiten en een ondersteuningsaanbod voor ouders willen we deze groep zo klein mogelijk houden.

Doelstellingen

- Kinderen en jongeren in onze gemeente groeien gezond en veilig op.
- Ouders zijn actief betrokken bij het creëren van kansen voor kinderen en jongeren in onze gemeente
- Jongeren participeren actief in de Smallerlandse samenleving
- Vanuit het CJG, in overleg met de doelgroep, is een basisaanbod ontwikkeld op het gebied van preventie in de breedste zin van het woord. Dit aanbod is toegankelijk voor alle inwoners van de gemeente met kinderen in de leeftijd van 0 -23 jaar en de jeugdigen zelf.
- We investeren in de kwaliteit van voorzieningen en professionals die met jonge kinderen werken omdat hier de basis ligt voor preventie.

Ambitie 2

Inwoners worden snel en goed ondersteund bij het vinden van een passend antwoord op hun vraag

"Niet van het kastje naar de muur, toch?"

De gemeente Smallingerland wil de (ondersteunings)vraag van de burger centraal stellen. Burgers maken gebruik van verschillende voorzieningen. Deze voorzieningen worden uit meerdere regelingen gefinancierd en opgezet en daarbij mist nog vaak de samenhang: er wordt nog te weinig vanuit de burger geredeneerd. Nu nog staat vaak het aanbod van voorzieningen centraal en niet de vraag.

Het doel is om de regeldruk voor bewoners met een ondersteuningsvraag te verminderen en dat er bij de daadwerkelijk ondersteuning minder instellingen tegelijk betrokken zijn. Het komt voor dat een inwoner wordt ondersteund door meerdere organisaties tegelijk die dat van elkaar niet weten en/of hun ondersteuning niet op elkaar afstemmen. Dat kan beter. De inzet is: 1 gezin, 1 plan en 1 contactpersoon.

Voor realisatie van deze inzet is een andere manier van werken nodig. Deze willen we vormgeven door middel van de methodiek die bekend staat als 'De Kanteling'. Voor realisatie van deze inzet is een andere manier van werken nodig. Een gekantelde manier van werken vergt van gemeente en burgers de volgende benadering:

- Gemeenten zullen meer tijd moeten nemen in het eerste gesprek met de burger. Het gesprek wordt meer vraagverhelderend, minder beoordelend.
- Gemeenten en burgers stappen af van de standaard voorzieningenlijst en verkennen alle mogelijkheden om een hulpvraag om te lossen. Hierbij staan behoud van regie over het eigen leven en zelfredzaamheid voorop.
- Samen met de burger wordt vastgesteld wat het resultaat van de ondersteuning moet zijn en welke oplossingen daaraan bijdragen. Het gaat dan niet altijd om individuele voorzieningen; ook met behulp van het eigen sociale netwerk of algemene en/of collectieve voorzieningen kan het resultaat bereikt worden.

Met deze werkwijze staat het te bereiken *resultaat* centraal: welke compensatie heeft de burger nodig voor de beperking die hij ervaart. Door middel van 'het gesprek' wordt eerst naar de vraag van de burger gekeken. Deze vraag wordt verhelderd en daarbij wordt niet direct naar het mogelijke aanbod gekeken. Met 'het gesprek' wordt bedoeld dat er een vraaggerichte brede intake wordt gehouden waarbij ook wordt gekeken naar wat de burger zelf of met behulp van zijn sociale netwerk kan doen. De wijze waarop eenzelfde resultaat (bijvoorbeeld 'het kunnen wonen in een schoon en leefbaar huis') wordt bereikt, kan dus per persoon en situatie verschillen. Wat er toe doet is of er een oplossing wordt gevonden die past bij de individuele situatie van de burger en die tevens leidt tot het bereiken van het gewenste resultaat. Op het niveau van de individuele burger betekent dit dat er meer nadruk ligt op de vraag wat iemand nodig heeft, dan op de vraag waar iemand recht op heeft.

Vraag en vraagverheldering

Aan de vraagkant begint dat met een duidelijke en heldere vraag (of probleem of wens) van een burger. De vraag kan actief gesteld worden, maar kan zich ook als probleem manifesteren waarbij iemand ondersteund moeten worden bij de vraagverheldering. Het is belangrijk dat iedere inwoner van Smallingerland weet waar hij/ zij terecht kan met een vraag, wens of probleem op het gebied van wonen, welzijn of zorg. Inwoners tot 23 jaar (en hun ouders) kunnen met ondersteuningsvragen over opvoeden en opgroeien terecht bij het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG).

Het Wmo loket fungeert voor alle inwoners als ingang voor vragen op het gebied van wonen, welzijn en zorg. In het gesprek dat dan volgt staat de burger centraal en wordt de vraag verhelderd. Niet iedere burger zal zelf tijdig een hulpvraag stellen en kan dan in een later stadium acute ondersteuning nodig hebben. Voor een preventieve werking is het goed om bij deze groep de vraag actief op te halen en wensen te onderzoeken om deelname aan de samenleving mogelijk te blijven maken.

Doelstellingen

- Alle burgers met een ondersteuningsvraag op het terrein van wonen, welzijn of zorg worden geholpen volgens het principe 'de burger centraal'.
- Het organiseren van de vraag en de vraagverheldering wordt geoptimaliseerd.
- Bij iedere ondersteuningsvraag wordt 'het gesprek' aangegaan met de burger om te komen tot een resultaatgerichte, efficiënte en op de persoon gerichte oplossing.
- Burgers die een Wmo gerelateerde ondersteuningsvraag hebben, weten de weg te vinden naar hulp en voorzieningen. Als zij er zelf niet uitkomen, weten zij de weg naar het Wmo loket te vinden zodat de gemeente hen kan helpen.
- Kwetsbare burgers zijn tijdig in beeld en worden preventief geïnformeerd en geadviseerd om acute hulp- en ondersteuningsvragen zoveel mogelijk te voorkomen.

Aanbod

De ondersteuning die de gemeente in het kader van de compensatieplicht biedt, kan een welzijnsactiviteit of een andere algemeen beschikbare voorziening zijn. Kwaliteit en maatwerk staan hierbij centraal. Hoe beter het aanbod via welzijnsvoorzieningen en overige algemene voorzieningen is vormgegeven, hoe langer mensen zonder (individuele) zorgvoorzieningen toe kunnen. Door de toenemende vergrijzing, het groeiende beroep op de individuele voorzieningen en de wens om de zelfredzaamheid van burgers in de dorpen en wijken te vergroten, is het van belang om algemene voorzieningen beter beschikbaar te maken. Hierbij is signalering van groot belang vanuit burgers zelf, maar ook vanuit welzijnswerk, zorg of politie.

Maatwerk zal dan in eerste instantie in de vorm van een passend aanbod van algemene en collectieve voorzieningen gezocht worden. Hieruit kan de inwoner vanuit eigen regie zelf keuzes maken en dit versterkt de eigen kracht. Met passende oplossingen in de directe omgeving levert een inwoner zelf een bijdrage aan het resultaat. Indien dit maatwerk niet voldoende bijdraagt aan de juiste ondersteuning, is het noodzakelijk een individuele voorziening te bieden.

Doelstellingen

- Bij het aanbieden van ondersteuning worden de mogelijkheden van de burger, zijn eigen netwerk, de collectieve voorzieningen en de voorzieningen in de wijk of het dorp waarin hij woont, centraal gesteld.
- Het aanbod van algemene, collectieve en individuele voorzieningen in onze gemeente in balans brengen met de vraag, zodat we burgers zo veel mogelijk op maat kunnen ondersteunen.
- De gemeente voert actief regie op het proces om, voor zover nog niet aanwezig, te komen tot een laagdrempelig dienstenaanbod dat goed aansluit bij de behoefte van de burgers.

Koppeling vraag en het beoogde resultaat

Wanneer de vraag bekend en helder is en het aanbod passend en toegankelijk, is de laatste stap een goede koppeling. Door een goede informatievoorziening vinden burgers zelf de weg naar het algemene aanbod of melden zich bij de gemeente. In het gesprek tussen burger en gemeente wordt een passende oplossing gezocht en hiermee vraag en aanbod gekoppeld.

Doelstellingen

- Burgers worden naar tevredenheid ondersteund bij het vinden van een oplossing voor hun hulpvraag. Het klanttevredenheidscijfer is minimaal een 7.⁴
- De koppeling tussen vraag en aanbod volgt zoveel mogelijk het principe 1 gezin, 1 plan, 1 contactpersoon
- In de koppeling tussen vraag en aanbod is aandacht voor nazorg.

---

⁴ In de afgelopen beleidsperiode was het gemiddelde klanttevredenheidscijfer een 7,6 (SGBO klanttevredenheidsonderzoek)

Ambitie 3

Inwoners voelen zich prettig en veilig in onze gemeente en gebruiken en/of bieden ondersteuning die nodig is

"Jij hebt mensen om je heen iets te bieden, toch?"

"Smallingerland is een gemeente waarin mensen zo zelfstandig mogelijk kunnen functioneren, waar iedereen op zijn of haar manier een bijdrage levert aan de lokale samenleving en waar mensen naar elkaar omkijken. ... en waar mensen elkaar helpen als dat nodig is. ... en waar altijd een beroep gedaan kan worden op professionele ondersteuning als dat nodig is."

Een citaat uit de visie van de gemeente Smallerland op de Wmo dat illustreert waar bovenstaande ambitie op gebaseerd is.

Het is van belang dat inwoners zich prettig en veilig in hun directe leefomgeving voelen. Daarbij is de inrichting van de openbare ruimte, de eigen woning en het sociale netwerk van cruciaal belang. Zowel in beleid als in uitvoering sluiten we dan ook zoveel mogelijk aan op de schaal van een wijk of dorp.

De meeste mensen willen zo lang mogelijk zelfstandig in hun eigen woning blijven wonen. Dit vraagt om een geschikte woning, een toegankelijke leefomgeving en informele zorg (vrijwilligerswerk of mantelzorg) die daarin ondersteunend kan zijn.

Anderzijds willen we graag dat onze inwoners niet alleen van ondersteuning gebruik maken, maar ook binnen hun eigen mogelijkheden en op hun eigen wijze ondersteuning bieden die nodig is. Oog hebben voor je naaste, omkijken naar elkaar.

Woon- en leefomgeving

Wonen en openbare ruimte zijn belangrijke randvoorwaarden om mensen op een prettige en veilige manier zo lang mogelijk in hun eigen wijk of dorp te kunnen laten wonen. Het gaat hierbij zowel om geschikt woningaanbod als om de inrichting van de openbare ruimte. Bij dit laatste is het vooral van belang dat bij nieuwbouw of herstructureringsprojecten veiligheid al vanaf de ontwerpfase wordt meegenomen aan de hand van richtlijnen Keurmerk Veilig Wonen.

Woningaanbod

Woningaanbod gaat enerzijds om het belang van voldoende passende/geschikte huisvesting voor bijzondere doelgroepen. In het najaar van 2011 is de notitie 'Woningbehoefte bijzondere doelgroepen' opgesteld met als doelstelling visie op huisvesting van bijzondere doelgroepen te ontwikkelen. Door middel van een inventarisatie is de huidige en verwachte woningbehoefte van bijzondere doelgroepen in beeld gebracht om zodoende beter zicht te krijgen op (toekomstige) behoefte aan geschikte huisvesting zodat waar mogelijk hierop tijdig ingespeeld kan worden. Op basis van de conclusies die in de notitie zijn opgenomen, zal de gemeente in de komende beleidsperiode een aantal bestuurlijke keuzes maken onder andere met betrekking tot de spreiding van huisvesting voor bijzondere doelgroepen in verband met de draagkracht en draaglast van wijken en dorpen.

Anderzijds heeft woningaanbod te maken met het streven om inwoners zo lang mogelijk in hun eigen huis, in hun eigen vertrouwde omgeving te kunnen laten wonen. Woningaanbod zal dan bekeken moeten worden in het licht van aspecten zoals levensloopbestendigheid van zowel de woning als de woonomgeving, maar ook de ligging van de woning ten opzichte van voorzieningen en de mate waarin inwoners bereid zijn zelf tijdig woningaanpassingen aan te brengen of tijdig naar een geschikte woning te verhuizen.

Openbare ruimte

Toegankelijk

In het ontwerpen van zowel gebouwen als de inrichting van de openbare ruimte moeten soms tegengesteld lijkende belangen worden opgelost. Er is een toenemend besef dat die inrichting ook toegankelijk moet zijn voor mensen met een fysieke beperking. Maar er zijn (vooral financiële) grenzen aan het optimaal toegankelijk maken van gebouwen en de openbare ruimte. Herinrichting van een straat vol bomen waarvan de wortels het trottoir opdrukken zal niet ad hoc worden opgelost maar meegenomen worden in herstructureringsplannen of groot planmatig onderhoud. Situaties die direct gevaar opleveren worden zoveel mogelijk door het wijkbeheer opgelost. In nieuwe ontwerpen kan daar meer rekening mee worden gehouden. Ook bestaande gebouwen en woningen zijn ontworpen met inzichten van decennia geleden toen toegankelijkheid ondergeschikt was. Die zijn niet van de ene op de andere dag aangepast.

Veiligheid

In buurten of delen van dorpen waar verhoudingsgewijs veel kwetsbare mensen wonen, is meer kans op overlast, verloedering en onveiligheid. Vaak gaat het hierbij om buurten met veel goedkope huurwoningen. Hier ligt een extra opgave voor onder andere de woningcorporaties, wijkbeheer, politie, SVS en Openbaar Ministerie, het jongerenwerk en het opbouwwerk. Zo nodig kan het Veiligheidshuis Fryslân hierbij ook de persoons- en of gebiedsgerichte aanpak inzetten met een combinatie van preventie, repressie en zorg.

Beweegvriendelijk

De ontwikkeling van 'beweegvriendelijke wijken' versterkt de verbindingen tussen de sociale component (activiteitsaanbod en participatie van burgers) en de fysieke component (de ruimtelijke voorziening). Wanneer de directe woonomgeving uitnodigt tot sport en bewegen, is dit een bijdrage aan het stimuleren van gezondheid, participatie en leefbaarheid. Een beweegvriendelijke inrichting kan op verschillende manieren bereikt worden, zoals sport- en spelvoorzieningen in de openbare ruimte, sportaccommodaties in de buurt en aantrekkelijke loop- en fietsroutes.

Doelstellingen

- De gemeente Smallerland streeft naar variëteit in woonaanbod en stimuleert de realisatie van voldoende geschikte woningen voor ouderen, jongeren en bijzondere doelgroepen in onze gemeente om de zelfredzaamheid van burgers te vergroten en daarmee individuele zorgvragen van burgers te verminderen.
- Inwoners worden gestimuleerd tijdig na te denken over de mate waarin hun woning geschikt is om er te kunnen blijven wonen ook wanneer ze ouder worden (en daardoor minder mobiel of meer zorgbehoeftig zijn) zodat ze tijdig maatregelen kunnen treffen.
- De openbare ruimte in onze gemeente is ook toegesneden op gebruik door de minder mobiele inwoner.
- Nieuwbouw- en herstructureringsprojecten zijn standaard getoetst aan richtlijnen Keurmerk Veilig Wonen.
- Het aantal inwoners dat zich veilig voelt in zijn eigen leefomgeving is in de komende vier jaar gestegen.
- De openbare ruimte in onze gemeente is beweegvriendelijk ingericht op basis van het principe 'de gezonde keuze is de gemakkelijke keuze' (The easy choice, the healthy choice)
- De algemene voorzieningen in de gemeente zijn toegankelijk voor mensen met een beperking.
- Mensen zijn zoveel mogelijk betrokken bij hun wijk of dorp en participeren naar vermogen zodat de kans op maatschappelijke uitval, isolement en eenzaamheid wordt verminderd.
- Burgers worden actief betrokken bij plannen met betrekking tot de openbare ruimte, toegankelijkheid en veiligheid.

Vrijwilligerswerk

Op allerlei gebieden dragen vrijwilligers bij aan de samenleving; omdat ze betrokken zijn, omdat ze het leuk vinden, omdat ze het verschil maken voor een ander, omdat het ze energie geeft, omdat ze er gelukkiger van worden, enzovoort. Vrijwilligers hebben een belangrijke plaats in onze samenleving. Daarom wordt geïnvesteerd in de werving, ondersteuning en waardering van deze mensen en van de vrijwilligersorganisaties en zal de gemeente dat ook in de toekomst blijven doen. Vrijwilligers voeren vaak taken uit waardoor inwoners minder snel een beroep hoeven te doen op professionele ondersteuning of een individuele voorziening. Wanneer de inzet van vrijwilligers financieel vertaald zou worden, zou de uitvoering van de Wmo onbetaalbaar zijn.

In de komende jaren wordt een groter beroep gedaan op de eigen kracht van mensen en hun directe leefomgeving. Mede door de decentralisatie van extramurale begeleiding AWBZ zal het beroep dat op vrijwilligers gedaan wordt stijgen. De 'zorgvrijwilliger' heeft een verantwoordelijke taak en daarom is het belangrijk dat hij of zij hier goed op is toegerust.

Vrijwilligerswerk is aan veranderingen onderhevig. Vrijwilligers die jarenlang structureel wekelijks inzetbaar zijn voor dezelfde taken nemen af. De vrijwilligers van de toekomst willen niet langer wekelijks op dezelfde tijd en plaats hetzelfde vrijwilligerswerk uitvoeren, maar liever verschillende dingen op verschillende tijd doen of zich kortdurend op projectbasis inzetten. Ook wordt de grens tussen inzet van een professional of een vrijwilliger meer diffuus. Een grotere inzet van vrijwilligers, ook voor taken die voorheen door professionals werden uitgevoerd, betekent dat er een nieuwe balans moet worden gevonden tussen formeel en informeel. Hoe deze balans eruit ziet is afhankelijk van de doelgroep (zorg is anders dan welzijn), de aard van de activiteit (complexiteit) en de intensiteit van de vraag. Deze ontwikkelingen vragen om andere ondersteuning van vrijwilligers dan vroeger. Maar ook de professional zal hieraan moeten wennen en moet worden meegenomen in deze ontwikkeling. Het betekent namelijk ook een stukje eigen professe loslaten en de vrijwilliger op waarde schatten.

Vrijwilligers zijn mensen die zich belangeloos inzetten voor diverse organisaties, instellingen of verenigingen. Mede door hun inzet is het mogelijk voor de inwoners van Smallingerland om aan tal van activiteiten mee te doen. Vrijwilligerswerk bevordert participatie; niet alleen van de persoon die vrijwilligerswerk doet, maar ook voor de personen die meedoen aan activiteiten die mede door de inzet van vrijwilligers uitgevoerd kunnen worden.

Voor de uitvoering van het Wmo beleid is de gemeente voor een groot deel afhankelijk van vrijwilligers. Om ook in de toekomst voldoende en gemotiveerde vrijwilligers te houden is het van belang hen te ondersteunen en te waarderen.

Smallingerland heeft ruim 14.500 actieve vrijwilligers van 16 jaar en ouder. Dat is 33% van de inwoners ouder dan 16 jaar (wijkatlas 2011). Daarnaast zijn jongeren actief in de maatschappelijke stages. Smallingerland heeft een vrijwilligerscentrale, Talent genaamd. Talent is een belangrijke partner voor de gemeente bij het uitvoeren van het vrijwilligersbeleid. De taken die in opdracht van de gemeente worden uitgevoerd zijn onder andere bemiddeling, stimuleren van vrijwillige inzet, deskundigheidsbevordering en de makelaarsfunctie bij maatschappelijke stages.

Het vrijwilligersbeleid (2010) is leidend en gaat uit van de onverminderde aandacht voor vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties die nodig is omdat maatschappelijke veranderingen van invloed zijn op de maatschappelijke participatie van burgers. Vrijwilligerswerk is minder vanzelfsprekend dan het vele jaren geweest is. Door de komende vergrijzing is er een toename te verwachten van vrijwilligerswerk in de zorg en activiteiten gericht op ouderen. Deze, maar evenzeer alle andere vrijwilligersactiviteiten, vragen de inzet van zoveel mogelijk inwoners van Smallingerland en van de lokale overheid. De gemeente wil het vrijwilligerswerk blijvend steunen en vanuit het brede vrijwilligerswerk oog hebben voor ontwikkelingen bij specifieke vrijwilligersgroepen.

Doelstellingen

- Vrijwilligersorganisaties worden in staat gesteld om vrijwilligers te vinden, behouden en ondersteunen.
- Organisaties (professioneel en vrijwillig) worden gestimuleerd zorg te dragen voor een goede ondersteuningsstructuur voor hun vrijwilligers.
- Het aantal vrijwilligers is de komende vier jaar gestegen.
- Vrijwilligerswerk als vorm van maatschappelijke participatie voor mensen met een zeer grote afstand tot de arbeidsmarkt wordt gestimuleerd.
- Er is, mede in het licht van de decentralisatie extramurale begeleiding, specifieke aandacht voor de vrijwilligers binnen de intensieve vrijwillige thuishulp.

Mantelzorg

Mantelzorgers zorgen langdurig en onbetaald voor een chronisch zieke, gehandicapte of hulpbehoevende partner, ouder, kind of ander familielid, vriend of kennis. Mantelzorgers zijn geen beroepskrachten. Zij verlenen zorg aan personen met wie zij een persoonlijke band hebben. Het ondersteunen van mantelzorgers staat in de Wmo omschreven als verantwoordelijkheid van de gemeente. Daaronder valt ook steun bij het vinden van adequate oplossingen indien mantelzorgers hun taken tijdelijk niet kunnen uitvoeren. Gemeenten zijn vrij in de invulling hiervan.

Mantelzorgers moeten liefst zo vroeg mogelijk, dus wanneer de mantelzorg net is gestart, ondersteuning krijgen, zodat het sociale netwerk rondom de mantelzorger kan worden betrokken de zorg voor de patiënt te delen. Op die manier kan voorkomen worden dat de mantelzorger overbelast raakt. Mantelzorgers herkennen zich echter lang niet altijd als mantelzorger en weten onvoldoende dat er ondersteuningsmogelijkheden zijn. Daarnaast zijn mantelzorgers over het algemeen terughoudend bij het zoeken naar en vragen om ondersteuning en wachten ze hier vaak te lang mee.

Zoals ook bij de alinea 'Vrijwilligerswerk' beschreven staat, is de kans groot dat door de decentralisatie van de extramurale begeleiding AWBZ minder mensen gebruik kunnen maken van professionele begeleiding. Deze mensen zullen de oplossing onder andere zoeken in het eigen sociale netwerk, oftewel via mantelzorg. Daarnaast neemt het aantal dementerende ouderen en mensen met depressie jaarlijks fors toe. Dit is een doelgroep die doorgaans ook voor een groot deel van de ondersteuning afhankelijk is van een mantelzorger. Een adequate ondersteuning van mantelzorgers is daarom steeds belangrijker. Als gemeente vinden we het belangrijk dat mantelzorgers niet in de knel komen bij het uitvoeren van hun zorgtaken. Een van de waarborgen daarvoor is dat mantelzorg wettelijk niet afdwingbaar is. Dat wil zeggen dat het feit dat iemand mantelzorg ontvangt, niet mag betekenen dat diegene daardoor andere voorzieningen niet kan ontvangen. Als het noodzakelijk is, moet professionele hulp worden geboden. Het is niet de bedoeling dat er oneigenlijke verschuiving van zorg plaatsvindt richting mantelzorg.

In 2011 is gestart met de ontwikkeling van een nieuwe vorm van mantelzorgondersteuning. Betrokken partijen (alle professionele en niet professionele organisaties die te maken hebben met mantelzorgers en hun cliënten) in de gemeente Smallingerland hebben gezamenlijk vastgesteld dat de huidige organisatie van mantelzorg niet volstaat. Het aanbod is versnipperd en weinig toegankelijk voor de cliënt. Onder gemeentelijke regie is het traject 'Slim organiseren van de Mantelzorgondersteuning' vormgegeven. Het doel van dit traject is het optimaliseren van de ondersteuning van mantelzorgers en vraag en aanbod zichtbaar te maken en te koppelen. Dit gebeurt door multidisciplinaire samenwerking van betrokkenen in de eerste lijn. Binnen dit plan wordt de mantelzorger als de 0de lijn beschouwd en als onderdeel van het cliëntsysteem. Er zijn nu in Smallingerland ruim 800 mantelzorgers (zwaar) overbelast. Zonder extra inzet zal dit aantal naar verwachting stijgen vanwege de vergrijzing. Gevolg van deze toenemende overbelasting is dat het aantal crisisopnames in de intramurale zorg de komende jaren ook zal stijgen.

Doelstellingen

- De mantelzorgers in onze gemeente worden als onderdeel van het cliëntsysteem beschouwd. De ondersteuning van de mantelzorger maakt onderdeel uit van de integrale cliëntondersteuning. Hierdoor zijn ze snel in beeld.
- Meer mantelzorgers weten waar zij terecht kunnen voor ondersteuning en maken er gebruik van en voorkomen daarmee overbelasting.
- Het aantal mantelzorgers dat overbelast is, daalt in de komende vier jaar.

Ambitie 4

De kwetsbare groepen in de gemeente Smallingerland zijn minimaal van omvang. Daar waar ze er wel zijn, kennen en ondersteunen we ze.

"Iemand die vastloopt, helpen we, toch?"

Maatschappelijke opvang, huiselijk geweld, OGGZ en verslavingsbeleid

Sommige inwoners van Smallingerland bevinden zich in een kwetsbare positie. Door een combinatie van problemen zoals schulden, verslaving, dakloosheid, beperkingen op psychisch vlak en/of door psychosociale klachten. Het gaat hier om de doelgroepen uit prestatieveld 7, 8 en 9 van de Wmo. Groepen die als zeer kwetsbaar worden beschouwd zijn o.a. dak- en thuislozen, zwerfjongeren, chronisch verslaafden, langdurig zorgafhankelijken in de GGZ, ex-gedetineerden, (ex)psychiatrische patiënten, zorgmijders of mensen met een veelheid aan psychosociale problemen. Hierdoor ligt verwaarlozing (van zichzelf) en overlast (voor andere inwoners) op de loer en komt de zelfredzaamheid en deelname aan de samenleving onder druk te staan.

Een fundamenteel deel van deze groep kwetsbare inwoners zal altijd enige vorm van ondersteuning nodig hebben om de meest basale zaken in hun leven, zoals huisvesting, veiligheid en gezondheidszorg te kunnen organiseren. Voor die groep is het nodig dat problemen tijdig wordenesignaleerd en dat zij worden toe geleid naar hulp en ondersteuning. Hierbij is de insteek om het reguliere beleid te volgen voor de mensen die nog toe te leiden zijn naar arbeid. De bijstandswet fungeert in bepaalde gevallen als een 'dwangmiddel' om hulp of begeleiding te accepteren.

Gemeente Smallingerland wil dat iedereen binnen zijn eigen mogelijkheden deelneemt aan de maatschappij. Dus ook deze specifieke groep kwetsbare personen. Iedereen heeft zelf verantwoordelijkheid om deel te nemen aan de maatschappij: primair de burger zelf en zijn directe omgeving, maar als het daarmee onvoldoende lukt, ook de maatschappelijke instellingen en de gemeente. De rol die de gemeente hierin heeft, vloeit voort uit de compensatieplicht van de Wmo, maar ook uit de verantwoordelijkheid voor het tegengaan van overlast voor andere burgers. Naast de inzet op zorg voor deze groep zal in de komende tijd ook extra aandacht nodig zijn voor drang en dwang, al of niet in samenwerking met het Veiligheidshuis Fryslân. Ook zal om deze reden de koppeling tussen veiligheidsbeleid en het Sociaal Team worden versterkt.

De gemeente Leeuwarden fungeert als centrumgemeente voor prestatieveld 7,8 en 9. Dit betekent dat zij verantwoordelijk is voor het opstellen en uitvoeren van het provinciale beleid met betrekking tot deze prestatievelden. Dit beleid wordt vierjaarlijks in overleg met de andere Friese gemeenten vastgelegd in het Regionaal Kompas. Omdat de gelden die centrumgemeente Leeuwarden ontvangt van Het Rijk vanwege bezuinigingen afgebouwd worden, zal de druk op de instandhouding van het huidige aanbod bij de regiogemeenten toenemen.

De kans op kwetsbaarheid en maatschappelijke terugval is de laatste jaren gestegen. Dit komt onder andere door veranderingen ten gevolge van een terugtrekkende rijksoverheid. Maar ook de economische crisis die bezuinigingen tot gevolg had en individualisering in de samenleving dragen hieraan bij. In de laatste jaren is dit merkbaar in het gestegen aantal mensen in schuldhulpverleningstrajecten, het aantal tijdelijke huisverboden dat n.a.v. een huiselijk geweldsituatie is opgelegd en de hoeveelheid casuïstiek in het Sociaal Team dat fors hoger ligt dan het elders in de provincie. Gemeente Smallingerland staat daarmee voor de opgave om binnen de Wmo met minder geld een omvangrijkere groep mensen te ondersteunen.

Doelstellingen

- Het aantal kwetsbare burgers⁵ is in de komende vier jaar verminderd en hun positie is verbeterd binnen de eigen mogelijkheden.
- Het Sociaal Team Smallerland wordt met behulp van de netwerkpartners in de komende vier jaar doorontwikkeld als (O)GGZ vangnet. De relatief grote groep zorgwekkende zorgmijders in onze gemeente wordt beperkt en we komen sneller en adequater tot een passende lokale oplossing. Door versterking van de koppeling met het IVZ beleid en het Veiligheidshuis wordt daarnaast meer drang en dwang mogelijk richting cliënten die overlast of criminaliteit veroorzaken en daarmee de samenleving voor anderen onveilig maken.
- De ondersteuning van kwetsbare (O)GGZ en MO klanten heeft prioriteit en is er volledig op gericht om zwaardere vormen van zorg of terugval te voorkomen.
- Het aantal huisuitzettingen en dakloosheid in onze gemeente wordt zoveel mogelijk tegengegaan. Dit houdt in dat het aantal huisuitzettingen in deze beleidsperiode een daling laat zien ten opzichte van de vorige beleidsperiode.
- Huiselijk geweld wordt zoveel mogelijk voorkomen en wanneer het zich toch voordoet wordt het zo snel mogelijk herkend en gestopt. Dit houdt in dat het aantal meldingen van huiselijk geweld in deze beleidsperiode een daling laat zien ten opzichte van de vorige beleidsperiode.
- Het aantal situaties van overlast in wijken en dorpen is ten opzichte van de vorige beleidsperiode verminderd.
- De groep meest kwetsbare burgers en gezinnen hebben en houden we zo volledig mogelijk in beeld en we vergroten ons inzicht in hun problemen om het aanbod gericht en meer op maat in te zetten met een sluitende ketenaanpak waarbij doorstroming in de keten uitgangspunt is.
- De eigen kracht en zelfredzaamheid van de groep kwetsbare burgers wordt zoveel mogelijk vergroot.
- Alcoholgebruik door jeugd onder de 18 jaar wordt zo veel mogelijk voorkomen, conform het VNG standpunt.

---

⁵ Het gaat hier om de specifieke doelgroepen uit prestatieveld 7, 8 en 9 van de Wmo

Licht verstandelijk gehandicapten (LVG)

Inwoners met een licht verstandelijke beperking verdienen extra aandacht. De groep valt niet als zodanig op, maar zijn door hun beperking minder goed in staat om sociale contacten aan te gaan of te onderhouden. Hun schoolprestaties zijn minder dan gemiddeld of ze hebben moeite een eigen inkomen te verwerven. Door een cumulatie van maatregelen (o.a. IQ maatregel en WWNV) dreigt deze groep noodzakelijke ondersteuning te missen waardoor participeren in de samenleving bemoeilijkt wordt.

Doelstelling

- De groep Licht Verstandelijk Gehandicapten hebben en houden we zo volledig mogelijk in beeld en samen met de relevante aanbieders worden maatwerkplannen voor deze specifieke groep ontwikkeld om de participatie aan de samenleving te bevorderen.

Eenzaamheid

Op basis van verschillende onderzoeken wordt duidelijk dat 30% van de volwassen Nederlanders eenzaam is. Tweederde van hen is matig eenzaam en een derde is sterk eenzaam. In tegenstelling tot de stereotype beeldvorming zijn het niet vooral oudere mensen die zich eenzaam voelen. Eenzaamheid komt in alle leeftijdscategorieën van de bevolking voor. Bij een inventarisatie binnen de gezondheidsenquête van de GGD Fryslân blijkt dat ongeveer 37% van de inwoners van 19 – 64 jaar in Smallingerland gevoelens van eenzaamheid ervaart. In de leeftijdsgroep 65 jaar en ouder ervaart 35% gevoelens van eenzaamheid.

Eenzaamheid heeft een correlatie met belangrijke gezondheidsrisico's. Mensen die eenzaam zijn, hebben vaker een depressie, ervaren meer angst, gaan sneller fysiek achteruit, hebben vaker een alcoholverslaving en mensen die eenzaam zijn overlijden eerder. Naast de toegenomen gezondheidsrisico's leidt eenzaamheid tot minder participatie aan de samenleving. En daarmee een verlies aan kwaliteit van het eigen leven. Tevens is het voor de samenleving een verlies. De problematiek is echter complex en de doelgroep divers.

Maatschappelijke en persoonlijke factoren dragen ertoe bij dat mensen eenzaamheid ervaren en/of in een sociaal isolement terecht komen. Maatschappelijke factoren zijn bijvoorbeeld individualisering, vergrijzing en culturele diversiteit. Persoonlijke factoren zijn onder andere opvoeding en socialisatie, ingrijpende levensgebeurtenissen en het ontbreken van sociale steun.

In het kader van de Wmo is het van belang om eenzaamheid aan te pakken. Overheidsbeleid veronderstelt steeds meer dat mensen netwerken onderhouden, participeren en in staat zijn tot zelfregie en zelfsturing. Mensen die eenzaam zijn, zijn hiertoe niet in staat. Daarnaast hebben eenzame mensen meer gezondheidsklachten en doen zij vaker een beroep op gezondheidszorg. Zorg en individuele voorzieningen zijn duur. Preventie en het inzetten van algemene voorzieningen zijn van belang omdat individuele oplossingen onbetaalbaar dreigen te worden. Sociaal isolement en eenzaamheid raken aan de kern van de Wmo: wie geen of moeilijk aansluiting kan vinden bij anderen, kan niet volwaardig meedoen aan de samenleving.

Doelstellingen

- Het aantal inwoners dat matig tot ernstige gevoelens van eenzaamheid ervaart is in de komende vier jaar verminderd.
- Het gebruik van evidence based methodieken wordt gestimuleerd omdat die bewezen effectief zijn in het voorkomen en/of verminderen van eenzaamheidsgevoelens.

Randvoorwaarden

Om de hiervoor geformuleerde ambities met bijbehorende doelstellingen en acties te kunnen realiseren is het van belang dat we in onze gemeente een cultuur- en mentaliteitsverandering op gang brengen ten aanzien van de Wmo. Er is een omslag in het denken nodig over de rol van de gemeente, van de burger en van betrokken maatschappelijke organisaties.

De Wmo biedt de mogelijkheid om tot individueel maatwerk te komen. Dit vraagt echter een andere manier van denken en werken om dat te bereiken: een kanteling in denken en doen waarbij maatwerk en zelfredzaamheid leidend zijn. Een centraal concept in dit gekantelde denken is het denken in resultaten. Dit is een praktische vertaling van het compensatiebeginsel naar concrete resultaten. De manier waarop eenzelfde resultaat (bijvoorbeeld 'het zelfstandig kunnen blijven wonen in de eigen woning') wordt bereikt, kan sterk verschillen per situatie en per persoon. Wat er toe doet is of er een oplossing wordt gevonden die past bij de individuele situatie van de burger en die tevens leidt tot het bereiken van het resultaat. Op het niveau van de individuele burger betekent dit dat er meer nadruk ligt op de vraag wat iemand nodig heeft, dan op de vraag waar iemand recht op heeft.

Dit betekent dat we als gemeente de komende vier jaar actief moeten werken aan een cultuur- en mentaliteitsverandering bij inwoners en netwerkpartijen, maar ook in onze eigen organisatie, met betrekking tot eigen kracht en zelfredzaamheid van burgers en hun directe omgeving. Niet het aanbod is leidend, maar de vraag en het resultaat. Wij verwachten van inwoners dat zij naar vermogen hun eigen kracht inzetten om mee te doen in de samenleving. Wanneer blijkt dat daarbij extra ondersteuning nodig is, bieden we die.

In 2012 wordt een communicatie-/veranderplan opgesteld, gericht op de cultuur- en mentaliteitsverandering binnen de Wmo. Hiermee krijgt het gekantelde denken waarbij eigen kracht het uitgangspunt is, een vaste plaats in de samenleving. Onderdeel van een dergelijk plan kunnen specifieke campagnes zijn die gericht zijn op de visie op zorg, wonen en welzijn. Bijvoorbeeld 'We willen inwoners stimuleren tijdig na te denken over de mate waarin hun woning geschikt is om er te kunnen blijven wonen ook wanneer ze minder mobiel of meer zorgbehoeftig worden zodat ze tijdig maatregelen kunnen treffen'.

Financiën en organisatie

Huidig budget

Het jaarlijkse budget voor de Wmo bedraagt circa € 9 miljoen. Hiervan wordt bijna € 8 miljoen besteed aan individuele voorzieningen en circa € 1 miljoen aan algemene maatschappelijke ondersteuning. De inzet van de Maatschappelijke Onderneming Smallingerland (MOS) is hier nog aanvullend op, evenals de inzet op aanpalende beleidsterreinen als gezondheid, sport, vrijwilligerswerk en jeugdbeleid. De investeringen op het gehele gebied van wonen, welzijn en zorg liggen derhalve hoger dan alleen het Wmo budget.

Voor de realisatie van de ambities en in lijn met het uitgangspunt om meer algemeen aanbod te ontwikkelen, is de samenhang tussen algemene en individuele voorzieningen essentieel. Immers hoe beter het lukt om de algemene voorzieningen effectiever en efficiënter vorm te geven, hoe meer een beroep op de individuele voorzieningen kan worden voorkomen. Dit is een belangrijk aspect bij het herontwerp van het welzijnsveld en de gekoppelde budgetten.

Wmo reserve

In 2008 heeft de gemeenteraad besloten om financiële mee- en tegenvallers in de Wmo te laten verlopen via de ingestelde Wmo-reserve (Nota Reserves en voorzieningen, okt 2008). Deze reserve is de afgelopen jaren gegroeid tot ruim €3 miljoen (saldo 31 dec 2011).

Bezuinigingsmaatregel

In het voorjaar 2011 is besloten tot bezuinigingsmaatregelen binnen de Wmo:

1. Verlaging van kilometertarief in de vervoersvoorziening eigen auto van € 0,29 naar € 0,19 per kilometer (vanaf 2012)
2. Verlaging PGB-uurtarief voor huishoudelijke hulp (vanaf 2013)
3. Invoering eigen bijdrage voor scootmobielen en woningaanpassingen (vanaf 2012)

De financiële vertaling is meegenomen in de prognoses op de individuele voorzieningen.

De bijgevoegde financiële uitwerking houdt geen rekening met aanvullingen bezuinigingsopgaven.

Financiële consequenties beleidsplan

Dit Wmo beleidsplan bestaat uit zowel de continuering van bestaand beleid (en dus continuering van lopende acties/projecten) als uit een aantal nieuwe acties. Het bestaande beleid kan naar verwachting worden uitgevoerd binnen huidige budgetten. Betreffende de nieuwe acties zal per actie worden bekeken of uitvoering budgetneutraal kan worden uitgevoerd of dat aanvullende middelen noodzakelijk zijn. Indien er aanvullende middelen noodzakelijk zijn, zal het college dit op de gebruikelijke manier afhandelen in de begrotingscyclus.

Daarnaast zullen de decentralisaties en transities een grote impact hebben op de begroting van de gemeente. Deze zijn bij het vaststellen van dit beleidsplan nog niet bekend. Het financieel overzicht van de reeds bekende acties staat in de bijlage.

Monitoring en evaluatie

Klanttevredenheidsonderzoek

Jaarlijks vindt een klanttevredenheidsonderzoek plaats onder de inwoners die gebruik maken van maatschappelijke ondersteuning. Naast de wettelijke verplichting geeft dit inzicht in de ervaring die inwoners hebben met de ondersteuning die geboden wordt en de wijze waarop de gemeente hierin handelt. Met de uitkomsten kan onder andere de realisatie van de ambitie om inwoners snel en goed te ondersteunen getoetst worden.

De vorm van het klanttevredenheidsonderzoek staat niet vast. Na enkele jaren schriftelijke enquêtes te hebben toegepast (kwantitatief onderzoek), is over het jaar 2010 gekozen voor persoonlijke interviews (kwalitatief onderzoek). De vorm van het klanttevredenheidsonderzoek zal per jaar worden afgestemd op zowel het gewenste inzicht als de beschikbare tijd en middelen.

Evaluatieverslag

Over ieder uitvoeringsjaar wordt een evaluatieverslag opgesteld. Dit biedt inzicht in de uitgevoerde acties en de mate waarin deze een bijdrage leveren aan de doelstellingen. Het evaluatieverslag is een middel om de benoemde acties aan te scherpen en waar nodig te herijken om na vier jaar daadwerkelijk de doelstellingen te behalen. Evaluatie is een verplicht onderdeel van de Wmo.

Benchmark

Voor een vergelijking tussen gemeenten onderling is het uitvoeren van een benchmark mogelijk. De benchmark richt zich met name op cijfers en kengetallen. De cijfermatige vergelijking met andere gemeenten is niet verplicht. Het grootste belang voor ons als gemeente is om met maatwerk en adequate ondersteuning op specifieke situaties een goede klanttevredenheid te hebben en daarnaast de doelstellingen te behalen. De eerder genoemde instrumenten (klanttevredenheid en evaluatie) bieden voldoende handvatten om dit jaarlijks te toetsen. Ter afsluiting van de beleidsperiode wordt in 2015 eenmalig de benchmark uitgevoerd.

Projectevaluaties

Alle acties en projecten die in de komende beleidsperiode uitgevoerd worden ten gunste van de doelstellingen en ambities kennen hun eigen monitoring en evaluatie. Op dit actieniveau zal er een informele terugkoppeling naar de Wmo adviesraad plaatsvinden.

Wmo Adviesraad

De Wmo adviesraad geeft de gemeente gevraagd en ongevraagd advies over de uitvoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning. De Wmo adviesraad zorgt als onafhankelijke adviesraad voor inspraak, advies en gezamenlijke belangenbehartiging voor de inwoners van Smallingerland. Om de inzet van de Wmo adviesraad te faciliteren is in de beschreven beleidsperiode opnieuw rekening gehouden met secretariële en financiële ondersteuning van de raad. Vanuit de ambtelijke organisatie schuift een vertegenwoordiger aan bij de agendacommissie van de adviesraad voor de afstemming van relevante agendapunten. Wmo adviesraad en gemeente werken gezamenlijk aan optimalisatie van de adviesfunctie. In deze lijn is het concept beleidsplan Wmo 2012 – 2015 voor advisering aangeboden aan de Wmo adviesraad. Het advies, is met een reactie van het college toegevoegd aan dit beleidsplan.

Reactie Wmo adviesraad	Reactie college
Inleiding – Eerste beleidsperiode 2008 – 2011 In dit gedeelte staat beschreven dat de klanttevredenheidsonderzoeken hebben aangetoond dat inwoners tevreden waren over de wijze waarop de Wmo is uitgevoerd. Wij zijn van mening dat het aantal deelnemers aan het onderzoek in relatie tot het aantal aanvragen te gering is. Wij geven u in overweging om bij iedere aanvraag bij het Wmo loket direct een enquêteformulier mee te geven. Het invullen van het formulier is dan de verantwoordelijkheid van de aanvrager.	In het Wmo beleidsplan is nadrukkelijk aandacht voor nazorg (aan individuele aanvragers) en monitoring van de tevredenheid van burgers over de uitvoering van het Wmo beleid. Binnen deze kaders zal het meten van de klanttevredenheid vormgegeven worden. De wijze waarop dit gebeurt zal per jaar worden afgestemd op het gewenste inzicht en de beschikbare tijd en middelen.
Inleiding – Beleidsperiode 2012 – 2015 3e Zin van onderen “Uitgangspunt is de verantwoordelijke Smallingerlander die zelf regie voert over zijn leven en de gemeente die dit stimuleert.” Wij merken hierbij op dat het zelf regie voeren per definitie vaak niet mogelijk is voor mensen met een psychische beperking. Dat betekent dat deze groep of uitgesloten is of dat deze groep wel meetelt, maar dan inclusief de begeleider(s). Wij geven u in overweging dit punt nauwkeuriger te omschrijven.	Op basis van dit advies is een tekstaanpassing gedaan.
Leeswijzer – Acties In dit gedeelte staat beschreven dat in de bijlage per ambitie een overzicht met operationele doelen en acties is opgenomen en dat dit uitvoeringsprogramma een groeidocument is. Wij willen graag geïnformeerd blijven over de uitvoering van dit programma en stellen voor om dit programma één keer per jaar te evalueren en ons in de gelegenheid te stellen de voortgang ervan ieder half jaar te bespreken.	Het uitvoeringsprogramma Wmo (doelen en acties) inclusief aanverwante onderwerpen wordt geagendeerd in de Wmo adviesraad. Ook de jaarlijks verplichte evaluaties komen in de adviesraad aan de orde. In het hoofdstuk monitoring is expliciet benoemd dat de Wmo adviesraad actief betrokken wordt bij de monitoring en evaluaties van acties/projecten.
Samenhang decentralisaties en Wmo beleid – Effecten Laatste punt onder Wet Werken naar Vermogen (WWNV). Hierin wordt vermeld dat de verwachting is dat het aantal mensen met een bijstandsuitkering licht zal stijgen. De huishoudtoets wellicht een dempend effect zal hebben op het aantal	Op basis van dit advies is een tekstaanpassing gedaan. Er wordt bedoeld dat door de effecten van de WWNV ingeschat wordt dat deze huishoudens, meer dan nu, een ondersteuningsvraag zullen stellen bij de gemeente. Er is echter geen sprake van specifiek

Reactie Wmo adviesraad	Reactie college
bijstandsuitkeringen en dat deze huishoudens vervolgens met een Wmo-ondersteuningsaanvraag bij de gemeente kunnen aankloppen. De vraag die hieruit ontstaat is voor wat voor ondersteuning kunnen deze huishoudens dan bij de gemeente terecht? Wij adviseren u dit punt te verhelderen d.m.v. een aanvullende toelichting.	aanbod voor deze doelgroep.
Ambitie 2 – Niet van het kastje naar de muur 1e alinea “De inzet is : 1 burger, 1 plan en 1 contactpersoon.” Wij merken op dat in het kader van de Kanteling duidelijk een beroep wordt gedaan op de omgeving (o.a. huishouden) van de persoon. Dit geldt met name voor de mantelzorgers en direct betrokkenen. Zou één burger niet eerder één huishouden moeten zijn, zeker indien er in een huishouden meerdere aanvragers zijn. Wij adviseren u de problematiek tussen burger/huishouden in het beleidsplan te verduidelijken. Voor ambitie 2 “inwoners worden snel en goed ondersteund bij het vinden van een passend antwoord op hun vraag” willen bij het belang van een goede scholing van de medewerkers van de Front Office van het Wmo-loket onderstrepen. Mede gelet op de ontwikkelingen op het terrein van de Wmo is permanente educatie gewenst.	Op basis van dit advies is een tekstaanpassing gedaan. 1 burger is vervangen door 1 gezin. Hiermee wordt geduid op het gehele cliëntsysteem. Permanente bijscholing is reeds bestaande praktijk voor de medewerkers van het Wmo-loket. Op o.a. vraagverheldering, kennis van ziektebeelden en nieuwe beleidsontwikkelingen worden de medewerkers regelmatig bijgeschoold. Ook in de komende beleidsperiode zal hier blijvend aandacht aan geschonken worden.
Mantelzorg Op blz 13 onderaan bij doelstellingen staat het klanttevredenheidscijfer is minimaal een 7. Wij stellen voor om een dergelijke doelstelling ook bij de ondersteuning van mantelzorgers op te nemen.	Omdat er geen nulmeting 'klanttevredenheid mantelzorgers' voorhanden is, is als actie opgenomen dat er in de komende beleidsperiode een specifiek tevredenheidonderzoek onder mantelzorgers uitgevoerd zal worden.
Financiën en organisatie – Wmo reserve De Wmo gaat uit van compensatieplicht en de uitvoering ervan is derhalve een openeinderegeling. Wij adviseren u dan ook in het beleidsplan op te nemen dat eventuele overschotten op het Wmo budget worden gereserveerd, zodat eventuele tekorten hieruit gedekt kunnen worden. Deze methodiek wordt bij de uitvoering van het vorige beleidsplan 2008-2011 in feite ook al toegepast.	Om risico's in de exploitatie van de Wmo op te vangen is in 2008 door de gemeenteraad een Wmo-reserve ingesteld (nota reserves en voorzieningen, 2008). Er is geen maximale looptijd voor de reserve vastgesteld.
Bijlagen – ambitie 2 “Inwoners worden snel en goed ondersteund bij het vinden van een passend antwoord op hun vraag.” Met de actie “Oriëntatie vraag en vraagverheldering” wordt invulling gegeven aan de Kanteling. Wij adviseren u om een toelichting in dit beleidsplan op te nemen over het proces van de kanteling en dat aangegeven wordt wanneer er overgegaan wordt naar de gekantelde zorg. Tevens verzoeken wij u in het beleidsplan op te nemen dat de resultaten van de project inhoudelijk teruggekoppeld worden naar de Wmo adviesraad.	Besluitvorming over het proces en de exacte uitvoering van de Kanteling vindt plaats na de "oriëntatie op vraag en vraagverheldering" (4^e kwartaal 2012). Feitelijk vormt deze actie de basis voor de nadere uitwerking van ambitie 2.

Bijlagen Wmo beleidsplan 2012 – 2015

1. Acties 2012-2015
2. Financiën Wmo 2012-2015
3. Beschrijving decentralisaties en ontwikkelingen
4. Cijfers en feiten
5. Verklaring afkortingen

1. Acties 2012 – 2015

Dynamisch document

Het nieuwe Wmo beleidsplan 2012 – 2015 is opgebouwd aan de hand van vier centrale ambities. Onder iedere ambitie zijn diverse doelstellingen op strategisch niveau geformuleerd. In deze bijlage vindt u per ambitie een overzicht met de, in 2012 geplande, operationele acties voor 2012 – 2015.

In het uitvoeringsprogramma wordt onderscheid gemaakt tussen bestaande acties en nieuwe acties. Het uitvoeringsprogramma zal jaarlijks bijgesteld worden. Immers, op operationeel niveau is het lastig om een periode van vier jaar te overzien. Dit zou het Wmo beleidsplan ook een statisch karakter geven. Niet alle acties hebben een looptijd van vier jaar, maar zullen voor een kortere periode uitgevoerd en tussentijds geëvalueerd worden. Daarnaast is de verwachting dat op basis van voortschrijdend inzicht nieuwe acties toegevoegd moeten worden om de doelstellingen te kunnen realiseren. In die zin is het Wmo beleidsplan een dynamisch document.

De acties krijgen een nadere uitwerking in diverse projectuitwerkingen. Aanpassingen in uitvoering en de onderliggende programma's worden altijd getoetst aan de doelstellingen in het Wmo beleidsplan 2012 – 2015 en voorgelegd aan de Wmo adviesraad.

Integrale inzet

De ambities van dit Wmo beleid zijn breed en veelomvattend. Niet alleen de uitvoering van de Wmo draagt bij aan de ambities, ook beleidsprogramma's rondom sport en bewegen, gezondheid, vrijwilligersbeleid, jeugdbeleid en wonen, leveren een bijdrage aan deze ambities. Het uitvoeringsprogramma Wmo omvat derhalve een aantal specifieke Wmo-acties plus de acties uit de overige beleidsprogramma's. In onderstaand overzicht zijn deze programma's niet volledig overgenomen, maar in hoofdlijnen omschreven. Daarnaast zijn specifieke acties genoemd die met een financiële vertaling in de Wmo-begroting terug te vinden zijn.

Ambitie 1: De gemeente Smallerland investeert in weerbare, actieve en gezonde generaties

Bestaande acties:

- Sportstimulering (Sportbedrijf)
- Weerbaarheidstrainingen primair onderwijs (Nationaal Actieplan Sport en Bewegen)
- Uitvoering programma Gezonde School (Gezondheidsbeleid)
- Faciliteren jeugdraad
- Preventieve activiteiten jeugd (jongerenwerk, peuterspeelzaal, kinderspul e.d.) (MOS)
- Inzetagogisch werk (MOS)
- Inzet maatschappelijk werk
- Activiteiten integratie/ diversiteit (MOS)
- Doorontwikkeling Centrum voor jeugd en gezin (CJG) met aanbod voor en door ouders
- Evaluatie nota Jong
- Pilot Klimmen op eigen kracht (KOEK)
- Sociaal programma De Bouwen

Nieuwe acties:

- Aanvullende inzet op bewegingsstimulering bijzondere doelgroepen
- Opstellen gemeentelijke gezondheidsbeleid 2013 – 2016
- Opstellen beleidsplan sport en bewegen 2013 – 2016
- Gezonde Slagkracht
- Smallerland JOGG gemeente (Jongeren Op Gezond Gewicht)
- Nieuwe impuls voor participatie van minderheden
- Eigen Kracht conferenties

Ambitie 2: Inwoners worden snel en goed ondersteund bij het vinden van een passend antwoord op hun vraag

Bestaande acties:

- Oriëntatie op vraag en vraagverheldering
- Educatie/ voorlichting (MOS)
- Verstrekking van individuele voorzieningen (Wmo loket)
- Aanpassen verordening Wmo individuele voorzieningen

Nieuwe acties:

- Onderzoek naar een nieuwe vorm van preventief huisbezoek; combinatie vrijwilligers en professionals (MOS)
- Oriëntatie op casemanagement en cliëntondersteuning (1 gezin, 1 plan, 1 contactpersoon)
- Participatie Ben'r
- Pilot inzet uitkeringsgerechtigden en Wsw-ers voor Wmo gerelateerde activiteiten
- Pilot verbinding tussen extramurale begeleiding en Wsw onderzoeken
- Versterking van collectieve voorzieningen

Ambitie 3: Inwoners voelen zich prettig en veilig in onze gemeente en gebruiken en/of bieden ondersteuning die nodig is

Bestaande acties:

Wonen, openbare ruimte en veiligheid

- Inzet op kwalitatieve opgave intramurale capaciteit ouderenhuisvesting (analyse De Bouwen)
- Inzet op uitbreiding kleine zelfstandige wooneenheden
- Aanpak tekort 24-uurs zorg
- Deelname stichting GEEF
- Buurtbemiddeling (MOS)
- Beschikbaar stellen wijkaccommodaties (MOS)

Vrijwilligerswerk

- Vrijwilligersondersteuning door Talent (bemiddeling, deskundigheidsbevordering, maatschappelijke stages, vrijwilligersevenement) (MOS)
- Evaluatie nota vrijwilligersbeleid

Mantelzorg

- Nadere uitwerking mantelzorgondersteuning
- Dag van de mantelzorg
- Share Care

Nieuwe acties:

Wonen, openbare ruimte en veiligheid

- Stimuleringen van het toegankelijk maken van bestaande en nieuwbouwwoningen (levensloopbestendig)
- Inwoners actief informeren over geschiktheid van woning bij het ouder worden
- Nulmeting toegankelijkheid openbare ruimte en algemene voorzieningen
- Inzet op toegankelijkheid van openbare ruimte en algemene voorzieningen
- Huistest beschikbaar stellen voor inwoners

Mantelzorg

- Tevredenheidonderzoek mantelzorgers

Ambitie 4: De kwetsbare groepen in de gemeente Smallingerland zijn minimaal van omvang. Daar waar ze er wel zijn, kennen en ondersteunen we ze.

Bestaande acties:

Kwetsbare groepen

- Doorontwikkeling Sociaal Team Smallingerland (onder andere coördinatie)
- Bijdrage Fier Fryslân met betrekking tot steunpunt huiselijk geweld (ASHG) en casemanagement huiselijk geweld
- Gezonde school en genotmiddelen (voorlichting)
- Interventies ontregelde gezinnen (CJG)
- Nazorg ex-gedetineerden

Licht verstandelijk gehandicapten (LVG)

- Ondersteuning van mensen met verstandelijke beperking
- Maatwerkovereenkomst MEE

Eenzaamheid

- Klavier (huisbezoek allochtone vrouwen)

Nieuwe acties:

Kwetsbare groepen

- Nulmeting kwetsbare groepen (prestatieveld 7, 8 en 9)
- Preventieve activiteiten ontwikkelen met partners Sociaal Team
- Onderzoek naar factoren/ oorzaken huiselijk geweld
- Preventie huiselijk geweld specifieke doelgroepen
- Project kwetsbare ouderen

Licht verstandelijk gehandicapten (LVG)

- Onderzoek naar effecten van huidige ontwikkelingen op LVG doelgroep

Eenzaamheid

- Implementatie evidence based methodieken (eenzaamheid)
- Project Meedoen op mentale kracht (integrale aanpak eenzaamheid)
- Analyse maatjesprojecten

2. Financiën Wmo 2012 – 2015

Gemeentelijke inzet op Wmo

De gemeente zet breed in op het terrein van wonen, welzijn en zorg. Naast het specifiek benoemde Wmo budget en de open-einde financiering van de individuele verstrekkingen, is sprake van een substantiële financiële inzet op andere beleidsterreinen die aansluiten bij de doelstellingen van de Wmo. Te denken valt aan budgetten voor inrichting van openbare ruimte, programma wonen, herstructurering van wijken, inzet op welzijn (MOS), sportbeleid, gezondheidsbeleid, vrijwilligersbeleid en dergelijke. Bij deze brede definitie van Wmo omvat de gemeentelijke investering tientallen miljoenen per jaar.

Begroting Wmo-budget 2012-2015

De gemeentelijke begroting kent een specifiek budget voor de Wmo. In dit beleidsplan wordt onderscheid gemaakt in bestaand beleid en nieuw beleid.

Bestaand beleid

Bestaand beleid bestaat uit acties die nu bekend, gestart of wettelijk verplicht zijn, of waar reeds eerder over besloten is. Twee specifieke zaken hierin zijn:

- Vervoersvoorziening: Het tarief van de deeltaxi is de basis voor de hoogte van de Wmo vervoerskostenvergoeding voor het gebruik van een taxi. De provincie heeft dit tarief verhoogd naar € 5 per rit. Deze verhoging van het deeltaxi tarief betekent voor de gemeente een extra kostenpost van circa €300.000 per jaar.
- Inkomensgrens: de centrale raad van beroep heeft bepaald dat het vaststellen van inkomensgrenzen in strijd is met de Wmo. De verordening wordt hierop aangepast. Er is geen inschatting te maken van de kosten vandaar dat deze als PM post is opgenomen. Een voorstel voor een compenserende maatregel hiervoor maakt onderdeel uit van de integrale afwegingen in de perspectiefnota.

In ongewijzigd beleid ziet de meerjaren prognose van dit budget er als volgt uit (zie tabel):

Nieuw beleid

De in dit beleidsplan genoemde doelstellingen vragen om een extra impuls op de in deze bijlage genoemde acties. Deze acties dienen nog te worden uitgewerkt in een jaarlijks bij te stellen uitvoeringsprogramma.

Omschrijving	2012	2013	2014	2015
0. Algemeen				
Subsidie Wmo Adviesraad	20.000	20.000	20.000	20.000
Secretaris Wmo Adviesraad (MOS)	22.000	22.000	22.000	22.000
Jeugdraad	3.500	3.500	3.500	3.500
Website geschikt maken voor blinden	2.000	2.000	2.000	2.000
1. Actieve, weerbare generaties				
Sociaal programma De Bouwen	30.000	0	0	0
KOEK	82.000	pm	pm	pm
Inzet bewegingsstimulering specifieke doelgroepen	10.000	10.000	10.000	10.000
2. Vraag en aanbod				
Oriëntatie vraag en vraagverheldering	25.000	pm	pm	pm
Prognose kosten SoZa	7.426.000	7.503.000	7.653.000	7.805.900
Vervoersvoorziening (bv deeltaxi)	pm	300.000	300.000	300.000
Effecten inkomensgrens	pm	pm	pm	pm
Besparing afkoopsom woningbouwcorporaties	pm	pm	pm	pm
3. Veilig wonen en ondersteuning				
Subsidie Warrehove	50.000	27.000	0	0
Diensten bij wonen en zorg - st Geef	10.000	10.000	10.000	10.000
Beweegtuin voor ouderen	55.000	0	0	0
Vrijwilligers				
Vrijwilligersondersteuning (evenement en werving)	12.500	20.000	20.000	20.000
Ondersteuning maatschappelijke stages	31.529	31.529	pm	pm
Mantelzorg				
Ondersteuning Platform Vrijwillige Thuishulp	8.738	8.738	8.738	8.738
Dag van de mantelzorg	5.000	5.000	5.000	5.000
Uitwerking mantelzorgorganisatie	10.000	0	0	0
Contract Share Care	14.510	pm	pm	pm
4. Kwetsbare doelgroepen				
Coördinatiefunctie sociaal team	41.200	41.200	41.200	41.200
Uitgaven onregelde gezinnen	52.000	52.000	52.000	52.000
Fier Fryslân huiselijk geweld	21.763	21.763	21.763	21.763
5. Uitvoeringskosten				
Uitvoeringskosten Wmo SaZa	182.930	182.930	182.930	182.930
Uitvoeringskosten Wmo SoZa	597.350	597.350	597.350	597.350
Klanttevredenheidsonderzoek	5.000	5.000	5.000	5.000
Evaluatieverslag	1.000	1.000	1.000	1.000
Benchmark	0	0	0	5.000
Communicatie	5.000	5.000	5.000	5.000
Totaal begrote uitgaven	8.724.020	8.869.010	8.960.481	9.118.381
Beschikbaar budget	9.040.000	9.130.000	9.220.000	9.310.000
Saldo	315.980	260.990	259.519	191.619

Daarbij moet gedacht worden aan de inzet op toegankelijkheid van algemene voorzieningen, de pilot van inzet van uitkeringsgerechtigden en Wsw-ers voor Wmo gerelateerde activiteiten en de pilot van de verbinding tussen de functie begeleiding en de Wsw. De kosten voor een aantal nieuwe acties zijn geraamd en voor anderen zijn nog geen exacte bedragen te noemen. Nieuw beleid wordt via de reguliere beleidscyclus meegenomen in de integrale afweging.

Gekantelde begroting

Onderdeel van het nieuwe beleid is de gekantelde werkwijze. Dit houdt in dat er meer tijd worden besteed aan vraagverheldering en het doorspreken van oplossingen en er wordt tijd geïnvesteerd in onderlinge afstemming en scholing. Anderzijds is de inschatting dat door deze insteek een groter deel van de burgers geen aanvraag voor een individuele voorziening in zal dienen en er dus sprake is van een preventief effect.

Daarnaast vraagt het versterken van algemene voorzieningen een extra investering die op lange termijn terugverdiend kan worden doordat inwoners meer oplossingen vinden in de sfeer van eigen kracht, sociale netwerken en algemene voorzieningen. Het verkrijgen van inzicht in deze financiële effecten heeft na vaststelling van dit beleid hoge prioriteit, met het opstellen van een nieuwe 'gekantelde' Wmo begroting.

Effecten decentralisatie

De effecten van de decentralisaties en de andere grote wetswijzigingen op sociaal maatschappelijk gebied zijn niet meegenomen in deze begroting, omdat de financiële kengetallen hiervan (nog) niet beschikbaar zijn. Indicatief zullen de programma- en uitvoeringskosten door deze ontwikkelingen circa 100% toenemen in relatie tot het huidige Wmo budget. Ook deze effecten komen terug in de 'gekantelde' begroting.

De effecten van de door de raad vastgestelde basistarieven voor huishoudelijke hulp zijn niet meegenomen in bovenstaande begroting. Dit gaat spelen per 1 januari 2015.

Wmo reserve

De Wmo reserve is ingesteld om fluctuaties in de exploitatie van de Wmo op te vangen.

De stand van de Wmo reserve bedraagt ruim € 3 miljoen (saldo 31 dec 2011).

3. Beschrijving decentralisaties

Inleiding

Tussen nu en 2016 krijgen gemeenten met drie decentralisaties te maken. De kerngedachte van de drie decentralisaties - Wet werken naar vermogen, AWBZ en Jeugdzorg - is dat burgers meer mogelijkheden krijgen om hun eigen leven te sturen. De decentralisaties komen voort uit een grote maatschappelijk transitie die zich op dit moment voltrekt: de omslag van de verzorgingsstaat naar participatiemaatschappij. Een maatschappij waarin de gemeente niet meer zorgt vóór, maar zorgt dát.

Zoals reeds vermeld, grijpen we als gemeente de nieuwe Wmo beleidsperiode aan om de Wmo, nog meer dan in de vorige beleidsperiode, op een integrale manier vorm te geven en uit te voeren. Voortvloeiend uit deze integrale aanpak zullen de uitgangspunten voor het nieuwe Wmo beleidsplan ook de uitgangspunten zijn voor de decentralisaties. Kortom, 3 decentralisaties, 1 visie.

In dit hoofdstuk beschrijven we de inhoud van de drie decentralisaties.

Wet Werken naar Vermogen (WWNV)

Om te stimuleren dat zo veel mogelijk mensen door werk in hun eigen onderhoud voorzien, is een nieuwe wet ontworpen: de Invoeringswet Wet werken naar vermogen.

Deze wet heeft gevolgen voor drie sociale voorzieningen, te weten een aantal wijzigingen in de Wet werk en bijstand (WWB) en heeft daarnaast gevolgen voor de Wet sociale werkvoorziening (WSW) en de Wet Wajong. De voorgenomen invoeringsdatum van deze wet is 1 januari 2013. Het wetsvoorstel is op 1 februari 2012 aangeboden aan de Tweede kamer.

De invoeringswet Wet werken naar vermogen heeft twee directe gevolgen voor de WWB:

- het instrument van de loondispensatie krijgt een vaste plek in de wet. De gemeente Smallingerland neemt nu al deel aan de pilot loondispensatie en dit instrument komt straks beschikbaar voor alle gemeenten.
- De naam Wet werk en bijstand zal veranderen in Wet Werken naar Vermogen (WWNV). Alle artikelen blijven hetzelfde, er komt alleen een nieuwe naam voor de bijstandswet.

Op deze beide punten kent de WWNV dus eigenlijk weinig gevolgen voor de mensen met een bijstandsuitkering. Wat vervelend samenloopt met de WWNV is een omvangrijke bezuiniging van honderden miljoenen op de budgetten voor re-integratie en WSW. Dat betekent dat voor de begeleiding van werklozen naar werk of voor het aanbieden van WSW-dienstbetrekking (Caparis) veel minder geld beschikbaar zal zijn.

Ook zal de werkgeversbenadering nog belangrijker worden. Hier gebeurt op provinciaal niveau al veel, maar ook op lokaal niveau zal een werkgeversservicepunt ingericht gaan worden. Werkgevers kunnen dan gemakkelijk in contact komen met de gemeente die veel kennis heeft van de lokale arbeidsmarkt

De Wajong en de WSW blijven wel degelijk bestaan, alleen de toegang tot die regelingen wordt beperkt voor nieuwe aanvragers. De meeste mensen die al een Wajong-uitkering of een WSW-indicatie hebben blijven die ook gewoon houden en krijgen niets te maken met de WWNV. Maar omdat de toegang tot die

beide regelingen wordt beperkt, komen nieuwe aanvragers vanaf 1 januari 2013 niet zo snel meer in aanmerking voor de Wajong of WSW. Die krijgen dan te maken met de WWNV. De verwachting is dan ook dat het aantal mensen met een bijstandsuitkering zal stijgen.

Extramurale begeleiding AWBZ

Met het overbrengen van Hulp bij het huishouden naar de gemeenten, de pakketmaatregelen AWBZ en het schrappen van de grondslag psychosociaal werd de lijn van de modernisering van de AWBZ ingezet. Het doel van deze modernisering is de AWBZ weer terug te brengen tot de kern: het bieden van hoognodige en noodzakelijke voorzieningen voor mensen met ingrijpende beperkingen. Deze lijn wordt nu voortgezet door het schrappen van de functie begeleiding uit de AWBZ. Begeleiding is een van de vijf 'functies' waarin de AWBZ-zorg wordt ingedeeld (verpleging, behandeling, verblijf, persoonlijke verzorging en begeleiding).

De functie extramurale begeleiding wordt uit de AWBZ gehaald. Tegelijkertijd wordt een nieuwe taak gecreëerd in de Wmo. Het gaat dus niet om een overheveling, want alle AWBZ rechten komen te vervallen. De gemeente mag de vorm waarin straks begeleiding wordt aangeboden zelf vorm geven, binnen de kaders van de Wmo. Deze decentralisatie past in een ontwikkeling waarbij gemeenten een steeds grotere rol krijgen op het gebied van zelfredzaamheid en participatie van burgers. Het past ook bij de kabinetsvisie dat zorg en ondersteuning zo dicht mogelijk bij de burgers georganiseerd wordt.

De begeleiding die wordt gegeven aan mensen die intramuraal in een instelling verblijven blijft in de AWBZ. Ook de begeleiding aan zogeheten verblijfgeïndiceerde die extramuraal wonen blijft in de AWBZ.

Gemeenten worden vanaf 1 januari 2013 verantwoordelijk voor de nieuwe aanvragers, voor cliënten van wie de indicatie afloopt in 2013 en voor cliënten waarbij de situatie verandert en daarom een nieuwe indicatie nodig hebben. Vanaf 2014 worden gemeenten verantwoordelijk voor alle cliënten die op dit moment al extramurale begeleiding ontvangen in de AWBZ.

Onder de functie begeleiding gaat een veelvoud aan activiteiten schuil. Binnen begeleiding wordt onderscheid gemaakt tussen 'begeleiding individueel' en 'begeleiding groep'.

'Begeleiding individueel' wordt ingezet voor onder andere woonbegeleiding of thuisbegeleiding. Onder 'begeleiding groep' vallen onder andere verschillende soorten dagbesteding voor mensen met een verstandelijke beperking voor mensen met een psychische of psychiatrische beperking en dagopvang voor ouderen met lichamelijke en/of psychogeriatrische beperkingen.

In essentie gaat het om begeleiding voor mensen die onvoldoende zelfredzaam zijn en onvoldoende regie over hun leven kunnen voeren. De doelgroep bestaat vooral uit mensen met een matige of ernstige psychiatrische, lichamelijke, verstandelijke of psychogeriatrische beperking.

De decentralisatie van extramurale begeleiding geldt ook voor het vervoer en het kortdurend verblijf. Het doel van begeleiding is het bevorderen, behouden of compenseren van zelfredzaamheid.

De begeleiding is er op gericht dat mensen met de juiste ondersteuning zelf hun dagelijkse levensverrichtingen kunnen uitvoeren, hun persoonlijk leven kunnen structureren en daarover regie kunnen voeren. Het bieden van begeleiding is nooit doel op zich, maar altijd een middel om resultaten te bereiken op het gebied van zelfredzaamheid en participatie.

Jeugdzorg naar gemeenten

De jeugdzorg moet anders en beter. De tekortkomingen van de huidige inrichtingen van de jeugdzorg is kort samen te vatten als: we zien problemen te laat, we handelen niet snel genoeg, het speelveld is te vol, en als gevolg daarvan hebben we te maken met veel problemen rond afstemming en aansluiting. Tegelijkertijd is een groei te zien van het aantal jeugdigen dat gebruik maakt van een vorm van zorg.

Het vorige kabinet heeft zich uitgesproken voor decentralisatie van jeugdzorg naar gemeenten. Het huidige kabinet heeft deze lijn met het regeerakkoord bevestigd:

- gemeenten worden financieel en uitvoeringstechnisch verantwoordelijk voor de uitvoering van alle jeugdzorg die nu onder het rijk, de provincie, de gemeente, de AWBZ en de Zorgverzekeringswet vallen
- er moet een financieringssysteem komen voor het huidige preventieve beleid en de huidige jeugdzorg
- de Centra voor Jeugd en Gezin zullen bij de decentralisatie naar gemeenten gaan dienen als front office voor alle jeugdzorg.

Gemeenten worden verantwoordelijk voor alle zorg rondom kinderen en hun ouders/opvoeders. Dat betekent dat de gemeente, nu verantwoordelijk voor preventieve zorg, ook verantwoordelijk wordt voor

- jeugd Geestelijke Gezondheidszorg (GGZ, zowel AWBZ als Zorgverzekeringswet),
- provinciale jeugdzorg,
- gesloten jeugdzorg,
- jeugdreclassering,
- jeugdbescherming
- licht verstandelijk gehandicapten jeugd (LVG)

De stelselherziening gaat niet alleen om het verleggen van verantwoordelijkheden en financiering maar biedt nadrukkelijk ook de kans om het stelsel van ondersteuning en zorg aan jongeren en hun opvoeders opnieuw vorm te geven.

Uiterlijk in 2016 moet de decentralisatie van alle onderdelen van de zorg voor de jeugd gerealiseerd zijn. Conform het regeerakkoord is 2013 een overgangsjaar voor de begeleiding uit de AWBZ (nieuwe aanvragen. De VNG heeft geadviseerd om de diverse soorten zorg (ambulante hulp, de dag- en residentiële hulp, de overige onderdelen van de provinciale jeugdzorg (kindertelefoon, diagnostiek, indicatiestelling, casemanagement, Advies- en Meldpunt Kindermishandeling), de jeugd GGZ en de jeugd LVG en de gesloten jeugdzorg) in één keer in 2015 over te dragen aan de gemeenten, en niet in fasen zoals oorspronkelijk de bedoeling was. De jeugdreclassering en de jeugdbescherming zullen aan het einde van deze periode overgaan.

Inmiddels is een provinciaal procesplan Transitie Jeugdzorg Fryslan opgesteld. Uitgangspunt binnen de provinciale samenwerking en implementatie is 'lokaal, wat lokaal kan', 'regionaal wat regionaal kan' en 'provinciaal wat provinciaal moet'.

Passend onderwijs

Naast deze drie ontwikkelingen is ook het wetsvoorstel Passend Onderwijs een majeure operatie die nauw samenhangt met de Wmo en de hierboven genoemde ontwikkelingen.

De nieuwe plannen voor passend onderwijs moeten ervoor zorgen dat leerlingen in de toekomst een zo passend mogelijke plek in het onderwijs krijgen. Om de knelpunten in het huidige systeem aan te pakken, is een aantal doelen geformuleerd:

- Zo passend mogelijk onderwijs en onderwijsbeperking centraal aanpakken
- Leraren zijn beter toegerust
- Minder bureaucratie
- Budgettaire beheersbaarheid en transparantie
- Geen thuiszitters
- Afstemming met andere sectoren

Met Passend onderwijs krijgt elk schoolbestuur de verantwoordelijkheid om een leerling die ondersteuning nodig heeft een passend plek te bieden. Dit houdt niet in dat elke school iedere leerling zelf moet plaatsen. Maar de school is wel verantwoordelijk om binnen 6 tot 10 weken na aanmelding van een leerling een zo passend mogelijk aanbod op de eigen, een andere reguliere of een andere speciale school binnen de regio te regelen. Besturen in de regio zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor een dekkend aanbod voor leerlingen die ondersteuning nodig hebben binnen de nieuwe samenwerkingsverbanden Passend onderwijs. Scholen krijgen een 'zorgplicht'.

Ouders hoeven dus niet meer zelf een ingewikkelde indicatieprocedure te doorlopen. De landelijke indicatiesystematiek wordt afgeschaft. Het accent verschuift daarmee van het medisch labelen van kinderen, naar wat zij daadwerkelijk nodig hebben om onderwijs te kunnen volgen.

De regionale samenwerkingsverbanden stellen gezamenlijk een ondersteuningsplan op waarin zij onder meer aangeven hoe zij met elkaar een samenhangend geheel aan ondersteuningsvoorzieningen hebben gecreëerd, hoe de beschikbare middelen worden verdeeld en op welke wijze verwijzing naar het (voorgezet) speciaal onderwijs plaatsvindt. Gemeenten en scholen moeten afstemmen over de zorgvraag. Zij zullen de samenwerking moeten zoeken op het raakvlak tussen Passend Onderwijs en de decentralisatie van de Jeugdzorg. Passend Onderwijs raakt de gemeentelijke taken op het gebied van preventief jeugdbeleid, jeugdgezondheidszorg, jeugdzorg, leerplichtfunctie, maar ook het leerlingenvervoer en de onderwijshuisvesting.

In het schooljaar 2011/2012 staat de voorbereiding op de invoering van Passend Onderwijs centraal. Streven is per augustus 2012 het wetsvoorstel in werking te laten treden. Op 1 november 2012 moet de bestuurlijke inrichting van de samenwerkingsverbanden zijn gerealiseerd en per 1 maart 2013 moet het ondersteuningsplan van het samenwerkingsverband naar de inspectie worden gestuurd. Op 1 augustus 2013 treedt de zorgplicht in werking.

4. Cijfers en feiten

MEE cliënten

Tabel 1. Percentage inwoners dat gebruik maakt van MEE in 2011

Smallingerland	Friesland
1,05%	0,85%

Bron: MEE Friesland, jaarcijfers 2011

Tabel 2. Prevalentie MEE doelgroep 2011 (%)

Prevalentie leeftijden	Smallingerland	Friesland
0-24 jaar	1,94%	1,81%
25-39 jaar	1,04%	0,90%
40-64 jaar	0,71%	0,58%
65 jaar en ouder	0,21%	0,32%

Bron: MEE Friesland, jaarcijfers 2011

Tabel 3. Doelgroep cliënten MEE Friesland in Smallingerland (%)

	Lichamelijke beperking	Psychiatrie	Verstandelijke beperking	VTO-Vroeghulp 0-7 jarigen	Zintuigelijk gehandicapten	Totaal
Aantal	107	129	256	98	8	598
Percentage	17,89%	21,57%	42,81%	16,39%	1,34%	

Bron: MEE Friesland, jaarcijfers 2011

Eenzaamheid

Tabel 4. Kerncijfers matig tot zeer ernstig eenzaam 19 – 64 jaar (%)

Smallingerland	Friesland
37%	37%

Bron: GGD Fryslân, Gezondheidsenquête 2010

Tabel 5. Kerncijfers matig tot zeer ernstig eenzaam 65 jaar en ouder (%)

Smallingerland	Friesland
35%	43%

Bron: GGD Fryslân, Gezondheidsenquête 2010

Huiselijk geweld

Tabel 6. ASHG meldingen 2010 Smallingerland

	Aantal	Percentage
Smallingerland	67	17%
Leeuwarden	302	77%
Overige Friese gemeenten	25	6%
Totaal	394	

Bron: Fier Fryslân, jaarcijfers 2010

Tabel 7. Casuïstiek 1^e hulp bij huiselijke geweld Smallingerland 2010
(t.o.v. vergelijkbare gemeenten)

	Aantal
Smallingerland	70
Heerenveen	67
Sneek	73
Totaal	394

Bron: Fier Fryslân, jaarcijfers 2010

De cijfers m.b.t. ASHG meldingen en casuïstiek 1^e hulp bij huiselijk geweld 2011 zijn op dit moment nog niet bekend.

Huisverboden

Tabel 8. Huisverboden 2010 Smallingerland
(t.o.v. vergelijkbare gemeenten)

Gemeente	Wel	Niet	Totaal screening
Smallingerland	14	14	28
Sneek	12	8	20
Heerenveen	3	10	13

Bron: Fier Fryslân, jaarcijfers 2010

Tabel 9. Huisverbod overzicht Fryslân 2011

	team	gemeente	wel	niet	totaal screening	mandaatvorm
1	1	Achtkarspelen	2	1	3	ondertekening
2	1	Ameland	11	11	11	geen
3	2	Boarnsterhem	3	0	3	volledig
4	1	Dantumadiel	8	2	10	ondertekening
5	1	Dongeradiel	4	5	8	ondertekening
6	8	Ferwerderadiel	2	1	3	volledig
7	8	Franekeradiel	5	1	6	volledig
8	11	Gaasterlân-Sleat	0	1	1	ondertekening
9	0	Harlingen	5	3	8	ondertekening
10	4	Heerenveen	6	2	8	volledig
11	9	Het Bildt	0	2	2	ondertekening
12	1	Kollumerland ca	1	1	2	ondertekening
13	7	Leeuwarden	25	25	50	volledig
14	9	Leeuwarderadiel	2	0	2	volledig
15	5	Lemsterland	1	1	2	ondertekening
16	11	Littenseradiel	3	1	4	volledig
17	9	Menaldumadiel	2	2	4	volledig
18	8	Ooststellingwerf	3	2	5	ondertekening
19	3	Opsterland	3	4	7	ondertekening
20	5	Skarsterlân	3	1	4	ondertekening
21	3	Smallingerland	14	8	22	ondertekening
22	10 + 11	Southwestfryslân	0	8	8	ondertekening
23	2	Tietjerksteradiel	1	4	5	volledig
24	8	Vriesland	0	0	0	volledig
25	6	Weststellingwerf	6	5	11	ondertekening
26	8	Terschelling	0	0	0	ondertekening
27	1	Schiemonnikoog	0	0	0	ondertekening
			105	81	186	

Bron: publicatie Fier Fryslân, 2011

Vroegtijdig schoolverlaters

Tabel 10 Totaal aantal VSV'ers en herplaatste VSV 'ers 2010 - 2011

Groep	Aantal VSV'ers			Herplaatste VSV'ers		
	oud	nieuw	totaal	oud	Nieuw	totaal
Prioritair	66	47	113	8	12	20
Totaal	168	197	365	28	71	99

27%

Totaal aantal VSV'ers naar laatste opleiding en herplaatste VSV'ers naar laatste opleiding

Groep	Aantal VSV'ers				Totaal aantal VSV'ers	Herplaatste VSV'ers		
	Prioritair oud	Prioritair nieuw	VSV'ers oud	VSV'ers nieuw		Prioritair	Totaal	
Basisonderwijs		0	0	0	0	0	0	0
Onderbouw VO (incl. LOM)								
Onderbouw VO (VMBO klas 1-2)		0	0	0	0	0	0	0
Onderbouw VO (HAVO/VWO klas 1-3)								
Praktijkonderwijs (incl. MLK)		8	6	9	7	16	2	2
Bovenbouw VMBO (klas 3-4)		15	7	20	10	30	1	3
HAVO/VWO		1	1	5	8	13	1	6
BBL niveau 1		1	0	3	0	3	0	0
BBL niveau 2		5	1	13	13	26	2	4
BBL niveau 3		0	0	3	6	9	0	4
BBL niveau 4		1	0	3	0	3	0	0
Voltijd BOL niveau 1		9	9	28	26	54	3	12
Voltijd BOL niveau 2		8	9	38	65	103	3	31
Voltijd BOL niveau 3		3	2	12	19	31	1	12
Voltijd BOL niveau 4		1	3	17	31	48	4	20
Volwasseneducatie (incl. inburgering)		1	1	1	2	3	0	2
Educatie -NT2		2	0	2	0	2	0	
Cluster 3		2	1	3	1	4	0	3
Cluster 4		3	5	3	6	9	3	
Leerweg Ondersteunend Onderwijs		4	1	5	2	7	0	
Speciaal Beroeps Onderwijs (SBO)		1	0	1	0	1	0	
Onbekend		1	1	2	1	3	0	
Totalen check		66	47	168	197	365	20	99
		113		365				

Bron: Effectrapportage 2010 – 2011 RMC

Tabel 11. Ontwikkeling nieuwe VSV 'ers Smallingerland
(t.o.v. Heerenveen als vergelijkbare gemeente)

	2005/2006			2009/2010		
	Deelnemers	VSV'ers	%	Deelnemers	VSV'ers	%
Heerenveen	3.552	140	3.9%	3.662	92	2.5%
Smallingerland	4.632	215	4.6%	4.872	190	3.9%

Uitkeringssituatie

Tabel 12. Algemene Bijstand: uitkeringen op grond van de WWB en de WIJ

Gemeente	Totaal aantal WWB/WIJ uitkeringen
Heerenveen	950
Leeuwarden	4250
Smallingerland	1540
Sudwest Fryslan	1550
Friesland	14.110

Bron: Centraal Bureau voor de Statistiek, 2012 (peildatum december 2011)

Opleidingsniveau

Wij hebben in Smallingerland veel kinderen met een bijzonderheid. Er zijn veel kinderen die een steun in de rug nodig hebben.

Hoewel exacte cijfers moeilijk te geven zijn, kan uit een aantal kengetallen wel een conclusie worden getrokken.

Die kengetallen zijn de volgende:

- Er zijn in Smallingerland ruim 600 leerlingen met een LWOO indicatie. Het totaal aantal leerlingen in het reguliere voortgezet onderwijs bedraagt ruim 5000. Dat wil zeggen dat 12 % van de leerlingen in het Voortgezet Onderwijs extra zorg behoeft, want kampt met een grote, geïndiceerde leerachterstand. Zorg in die fase van de ontwikkeling betekent in bijna alle gevallen ook dat er zorg noodzakelijk is om op de arbeidsmarkt een plek te vinden.
- In Smallingerland bezoeken ruim 350 leerlingen een school voor praktijkonderwijs. Hiervan komen er per jaar ongeveer 70 op de arbeidsmarkt.
- De REC 4 school (vso) wordt bezocht door 200 leerlingen. Hiervan komen er elk jaar ruim 40 op de arbeidsmarkt.
- De REC 3 school (vso) wordt bezocht door 225 leerlingen. Hiervan komen er elk jaar een kleine 50 op de arbeidsmarkt.

Dat zijn veel bijzondere leerlingen. Tellen wij het op, dan komen we op een totaal aantal dat elk jaar een plek op de arbeidsmarkt zoekt van bijna 300 mensen. Van deze 300 komen er naar raming ongeveer 200 uit Smallingerland. Dat is ongeveer 30 % van een jaargroep. Om terug te rekenen naar Smallingerland: de komende jaren zijn de jaargroepen ongeveer 700 groot.

5. Verklaring afkortingen

WMO : **Wet Maatschappelijke Ondersteuning**

AWBZ : : Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten

CAK : : Centraal Administratie Kantoor

CIZ : : Centrum Indicatiestelling Zorg

CJG : : Centrum Jeugd en Gezin

GGD : : Gemeentelijke gezondheidsdienst

LVG : : Licht Verstandelijk Gehandicapt

MO klant : : Maatschappelijke Opvang klant

(O)GGZ : : (Openbare) Geestelijke Gezondheids Zorg

SVS : : Stichting Veiligheidszorg Smallingerland

VNG : : Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Wajong : : Wet Arbeidsondersteuning Jonggehandicapten

WSW : : Wet Sociale Werkvoorziening

WWNV : : Wet Werken Naar Vermogen

ZZP : : Zorgzwaartepakket